

Täysistunto

Torstai 12.1.2023 klo 16.00—17.59

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.59.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.00—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Krista Mikkonen
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen
puolustusministeri Mikko Savola

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ja jälleen kerran muistutan, että jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysy-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

myksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne saa häiritä varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys EU:n ennallistamisasetuksen kustannuksista (Mika Niikko ps)

Suullinen kysymys SKT 220/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään kyselytuntiin. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun oma kansa saa energiakriisin keskellä hätäänsä vain rippeitä, on hallitus valmis ideologisista syistä kippaamaan EU:lle kymmeniä miljardeja. [Keskustan ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!]

Eilen saimme lukea Luonnonvarakeskuksen selvityksestä, että luonnon ennallistamista koskevan Euroopan komission lainsäädäntöehdotuksen lasku suomalaisille veronmaksajille voi olla jopa 19 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä — siis 19. [Anne Kalmari: Onneksi vastustamme sitä yhtenäisesti!]

Ennallistamisasetuksen lisäksi Suomelle on rapsahdamassa valtava, jopa 7 miljardin lisälasku hiilinielujen takia. Eli Euroopan metsäisimmän maan, Suomen, tulisi komission mukaan maksaa miljardeja metsistään omat metsänsä kaataneille muille EU-maille. Perussuomalaisille tämä ei käy.

Arvoisa pääministeri, aikooko hallitus talven aikana [Puhemies koputtaa] käytävissä neuvotteluissa varmistaa sen, että Suomella on vaalienkin jälkeen todelliset mahdollisuudet torjua nämä älyttömät komission ehdotukset?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.02 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska edustaja Niikon kysymykset koskivat niin voimakkaasti metsäpolitiikkaa, niin pyysin puheenvuoron. Ja olen samaa mieltä kuin perussuomalaiset, täysin samaa mieltä, ja hallitus on myös sitä mieltä, että mitään miljardeja emme todellakaan lähetä metsistämme Euroopan unionille. Se on ihan selvä asia. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mitä tulee sitten tähän Luonnonvarakeskuksen juuri julkistettuun selvitykseen tästä niin sanotun ennallistamisasetuksen luonnoksesta, niin se on tietysti todella hälyttävää ja kamaa luettavaa. [Ben Zyskowiec: Vastauspuheenvuoro Ohisalolle!] Ja se tietysti kertoo siitä, että — juuri niin kuin eduskunta on suuren valiokunnan kantana viisaasti ottanut kantaa hallituksen ehdotuksen pohjalta — tällaisenaan ei voi tätä ennallistamisasetusehdotusta hyväksyä.

Hiilinielujen osalta ollaan todella pitkissä kantuumissa. Tätäkin asiaa on selvitetty [Petri Huru: Onko tämä hallituksen kanta?] ja tarvitaan vaikkapa joutomaiden metsitystä lisää,

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

metsien lannoitusta, terveempiä ja hyvinvoivempia metsiä, mutta kyllä ne hiilinielutkin ovat hyvät edelleen meillä, laitetaan ne vielä paremmiksi. [Puhemies koputtaa — Perussuomalaisten ryhmästä: Puheenvuoro Ohisalolle!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän nyt, että otetaan vakavasti tämä välihuutojen häiritsevyys ja annetaan kysymysten ja vastauksien tulla sillä tavalla, että ihmiset kuulevat, mitä täällä puhutaan.

Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

16.04 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen metsät ovat Suomen kansallinen varallisuus, ja meidän täytyy pitää todella huolta niistä, eikä meidän pidä suostua missään tapauksessa EU:n kaltaisiin kiristystoimenpiteisiin. Perussuomalaiset ovat kiinnostuneita tietämään todellakin sen, mitä vihreät aikovat tästä sanoa. Me tiedämme, että tämä vihervasemmistohallitus on syytänyt miljardeja tämän vaalikauden aikana kaikennäköisiin hankkeisiin, mitä EU:sta on tullut, ja me emme usko siihen, että te pidätte sananne täällä vaalien alla myös vaalien jälkeen. Te puhutte kyllä kauniisti, mutta joka kerta meille on tullut miljardien lasku, kun olette menneet neuvottelemaan Euroopan unioniin. Kysynkin uudelleen siitä: vakuutatteko suomalaisille, että te haluatte pitää huolta niistä ihmisistä, jotka palelevat tällä hetkellä mökeissään ja näkevät nälkää siitä syystä, ettei ole rahaa, että heitä tuetaan eikä EU:lle lapioida niitä miljardeja näiden ilmastotalkoiden nimissä enää yhtään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Ohisalo, olkaa hyvä.

16.05 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hieman erikoista ehkä mielikuvapolitiikkaa tässä sekoittaa eri asioita keskenään. Hallitushan on tehnyt lukuisia päätöksiä siitä, kuinka ihmisiä tuetaan keskellä tätä vaikeaa energiakriisiä, erityisesti pienituloisia, erityisesti niitä, jotka tukea nyt todella tarvitsevat.

Eri kysymys sitten tässä on tämä kokonaisuus siitä, miten me pidämme huolta suomalaisesta luonnosta. Se on meidän vastuullamme täällä Suomessa. [Toimi Kankaanniemi: Eikä EU:n!] Ei EU:sta kukaan tule tänne meille sanomaan, mikä lasku meille tulee maksettavaksi. Me olemme sitoutuneet Suomessa meidän ilmastolain mukaisesti vähentämään meidän päästöjä ja kasvattamaan meidän hiilinieluja. Meillä on Suomessa ilmastolaki, astunut voimaan tänä kesänä, jota me tietysti valtiona noudatamme. [Mika Niikko: Mitä tämä maksaa?] Ja pidämme huolen siitä, että tulevaisuudessakin Suomessa on metsäteollisuudella edellytyksiä, suomalainen luonnon monimuotoisuus on hyvissä kantimissa, ja aidosti pidämme huolta siitä, että myös vastaamme tähän EU:n ennallistamisasetukseen, [Puhemies koputtaa] kuten suuren valiokunnan yhteinen kanta on ollut, [Puhemies: Kiitoksia!] että nykymuodossaan emme sitä hyväksy. Me tulemme vaikuttamaan siihen ja teemme työtä jatkuvasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

16.06 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ennallistaminenhan liittyy siihen, että vuonna 1950 Euroopan valtiot olivat teollistuneet eri aikaan. Suomessa on yli 75 prosenttia maapinta-alasta edelleen metsää, kun taas vaikkapa Saksa on ne hakannut pois. Tästä on kysymys. Ja täällä ministeri äsken sanoi, ettei EU tule kysymään. Nythän se nimenomaan on meitä lähestynyt ja kysyy miljardien perään, kuten tässä edustaja Niikkokin mainitsi.

Arvoisa puhemies! Täällä kuitenkin ministeri Kurvinen eilen totesi, että tässä vaiheessa ei olla antamassa miljardeja. Äsken ministeri Kurvinen mainitsi, että tässä muodossa tätä esitystä ei olla hyväksymässä. Kun tässä luen rivien välistä, niin siitä kyllä kaikuu selkeä sanoma, että olette ainakin jossain muodossa ja jollakin aikavälillä näitä rahoittamassa, ja kuten laskelma osoittaa, [Puhemies: Kysymys!] tämä maksaa 19 miljardia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kepu pettää aina!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti ministerit Ohisalo ja Kurvinen voivat tähän substanssiin mennä vielä enemmän sisälle, mutta meillä on eduskunnan suuren valiokunnan yhteinen kanta, sitä hallitus totta kai noudattaa. Me emme hyväksy tätä ennallistamisasetusta tässä muodossa, ja siellä on tiettyjä kohtia, mihin me olemme erityisesti kiinnittäneet huomiota, suuren valiokunnan yksimielisen kannankin mukaisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole! — Ritva Elomaa: Ei ole yksimielinen!] Erityisesti näihin kustannuksiin on kiinnitetty huomiota, ne ovat epämääräiset. Näihin laskelmiin liittyy paljon sellaisia oletuksia, joihin me haluamme vielä selvyyttä, ja tämä on yksi asia, mihin me vaikutamme.

Mutta ehkäpä tässä katsojillekin voi tulla väärinkäsitys siitä, että me ikään kuin lähettäisimme EU:lle joitakin miljardeja. Tässä ennallistamisasetuksessahan on kyse siitä, että me olemme täällä Suomessa vastuussa Suomen luonnosta ja me haluamme pitää huolta siitä, että meidän luontomme voi hyvin, jolloin me käytämme rahaa kyllä täällä kotimaassa meidän luonnontilamme parantamiseen. Emme me lähetä rahaa italialaisten metsien tilan parantamiseen, vaan esimerkiksi täällä kotimaassa haluamme parantaa [Puhemies koputtaa] suomalaisten metsien tilaa, suomalaisten vesistöjen tilaa, eli pidämme huolta kotimaasta. [Puhemies huomauttaa ajasta] Tähän sitä rahaa olisi tarkoitus käyttää.

Mutta tähän liittyy paljon epävarmuuksia, ja näihin kaikkiin pitää saada muutosta, ennen kuin me voimme tämän asetuksen kokonaisuutena hyväksyä. [Jukka Gustafsson: Tärkeä puheenvuoro! Kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.08 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin ympäristönsuojelu on tärkeää, ja varmasti kaikki haluavat hoitaa kestävästi meidän metsiämme, mutta on myös niin, että ei metsiä pelkästään suojelulla pelasteta vaan nimenomaan sillä, että metsä kasvaa. Silloin se toimii paremmin myös hiilinieluna, ja tähän pitää kiinnittää huomiota.

Sitten tässä keskustelussa unohtuu aina se, että kun näitä katsotaan maakohtaisesti, niin Suomen tehtävähän on se, että me kasvatamme puuta ja jalostamme puuta: 96—97 prosenttia kartongista ja paperista, joka Suomessa valmistetaan, menee muualle. Mehän tarjo-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

amme paperit yli sadalle miljoonalle ihmiselle ja kannamme siinä vastuun, ja se pitäisi pysyä näissä asioissa huomioimaan.

Kaikkein hulluintahan tässä nyt on se, että puhutaan siitä, että puutuoteteollisuutta pitäisi vähentää, jotta hiilinieluja pelastetaan. Eihän siinä ole mitään järkeä, koska mitä enemmän me tehdään puukerrostaloja ja puusta rakennetaan, sen paremmin ympäristö voi. Ky-synkin: kai puutuoteteollisuutta edistetään? [Atte Harjanne: Totta kai!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.10 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän edustaja Satosta erittäin asiantuntevasta puheenvuorosta. Täytyy sanoa, että en tiedä, olenko hänen kanssaan eri mieltä mistään, mitä hän äsken sanoi. Tuohon voisi todeta, että juuri näin. Juuri näin, piste. Juuri noin se on. Kyllähän se on sillä tavalla, että suomalainen teollisuus, puunjalostusteollisuus ja muukin teollisuus, on ympäristöteko ja ilmastoteko. Kyllä pitää varoa luontovuotoa ja hiilivuotoa pois Suomesta ja EU:n alueelta sellaisiin maihin, missä ei ole todellakaan sellaisia ympäristönormeja kuin meillä Suomessa. [Petri Huru: Olisipa se koko hallituksen mielipide!]

Suomessa on niin valtavat metsävarannot ja metsähehtaarit, että sinne mahtuu upeitten kohteitten suojelua, mieluiten vapaaehtoisesti Helmi-ohjelman, Metso-ohjelman kautta. Niiden ympärille voidaan rakentaa maaseutumatkailua, matkailuelinkeinoa, ja sitten me tarvitaan meidän talousmetsiin entistä fiksumpaa, intensiivisempää ja järkevämpää käyttöä. Täytyy hakata oikeaan aikaan. Ei liian rajuja ensiharvennuksia, [Puhemies koputtaa] eikä liian aikaisia päätehakkuita. Ensiharvennukset ajoissa, ja päätehakkuut eivät saa olla liian hätäisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Ohisalo, olkaa hyvä.

16.11 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kurvisen kanssa jaan monia samoja näkemyksiä tässä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Muun muassa nämä ensiharvennukset ovat olleet jopa lainvastaisia, näin on nyt käynyt ilmi. Eli meillä ei ehkä tehdä ihan tarpeeksi kestäväällä tavalla tätä metsän hoitoa.

Ehdottomasti me tarvitsemme korkeampaa jalostusastetta sille puulle, jonka me hakkaamme. Siitä arvokkaasta suomalaisesta puutuotteesta pitää saada hyvää hintaa, parempaa hintaa kuin nykyään. [Juha Mäenpää: Se palaa tällä hetkellä turvekattiloissa!] Eikö se ole kaikkien, koko kansantalouden, etu? Siihen tähdätään.

Mutta meidän tehtävä todellakin on parantaa suomalaisen luonnon tilaa. Me olemme myös kansainvälisesti siihen sitoutuneet. Montrealin luontokokous, 196 maata, päättivät yhdessä suojella enemmän ja ennallistaa enemmän omaa luontoaan. Me Suomessa voimme vaalia arvokasta, hienoa suomalaista luontoa ja samalla pitää huolen siitä, että jatkosakin sinne metsäteollisuudelle riittää sitä puutavaraa. Tästä meidän pitää yhdessä pitää huolta. Olemme myös EU-tasolla sitoutuneet yhdessä, paitsi Suomen ilmastolaissa niin myös siellä [Puhemies koputtaa] EU-tasolla LULUCF-asetuksessa, siihen, että näitä hiilinieluja kasvatetaan. [Puhemies: Kiitoksia!] Komissio ei meille laskua lähetä, mutta lasku tulee varmuudella, ja joko sen laskun maksavat veronmaksajat tai sen maksaa metsäteollisuus.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.12 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerille: suuri valiokunta ei ollut yksimielinen, perussuomalaiset vastustivat.

Luonnonvarakeskuksen selvitys on karua luettavaa. Suomalaisten veronmaksajien rahaa saattaa palaa peräti 19 miljardia euroa, aivan kuten edustaja Niikko sanoi, 2050 mennessä. Samanaikaisesti maa- ja metsätalouden sekä energiasektorin toimintaedellytyksiä on poljettu perusteellisesti yhtiökunnianhimoisella ympäristöpolitiikalla tällä vaalikaudella. Ympäristötoimien hintalappu ampuu raketin lailla ylöspäin, ja samanaikaisesti kotimainen maa- ja metsätalous kärsii. Esimerkiksi maatalouspuolella kustannusten raju nousu on ajanut ison joukon tiloja aivan nurkkaan.

Nyt sitten hallitukselta tulee vaaliliennyttelyksi tarkoitettu 120 miljoonaa maataloustukea. Kysyn asianomaiselta ministeriltä, ministeri Kurviselta: pelastaako tämä 120 miljoonaa, tämä laastarilippu ja -lappu, suomalaisen maatalouden tulevaisuuden ja maamme ruokaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden? [Puhemies koputtaa] Kyllä varmasti kaikki suomalaiset ovat järkyttyneitä tästä Luken arviosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.13 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa juuri ministeri Saarikon kanssa itse asiassa tarkastimmekin tämän suuren valiokunnan kannan, ja se ei ollut yksimielinen, aivan kuten edustaja Elomaa tässä sanoi, ja haluan korjata tämän nyt myös eduskunnan kirjoihin, kansiin ja pöytäkirjaan. Aivan oikein, kuten edustaja Elomaa sanoi: se kanta ei ollut yksimielinen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä, rehellinen korjaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.14 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt kyllä aluksi todeta edustaja Elomalle sen, että ei ole sillä tavalla, että fikset ilmastotoimet ja fikset ympäristötoimet olisivat jotenkin pois suomalaiselta maataloudelta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kun ne ei ole fiksuja!] Esimerkiksi se, että me saamme ravinnekiertoa meidän lannoitukseemme, me saamme uusiutuvia energianlähteitä viljankuivaajiin, työkoneisiin, traktoreihin ynnä muita, on sellaista, mikä auttaa maataloutta eteenpäin. Mutta tietenkään mitään hulvattomia tai vähemmän järkeviä ilmasto- ja ympäristötoimia ei missään nimessä pidä tehdä. Tämän haluan nyt tarkentaa, niin että täältä ei täysin vääriä käsityksiä leviä tuonne eetteriin.

Vastauksena kysymykseenne, edustaja Elomaa: Tämä kustannustuki maataloille sähköön ja lannoitteisiin, jonka olen nyt laittanut lausunnoille, ei pelasta suomalaista maataloutta. Sen pelastaa ennen kaikkea reilumpi ruokakauppa. Toivon, että oppositio, perussuomalaiset ja kokoomus, sitoutuu siihen, että se on valmis vaalien jälkeen kilpailulain säätämään uudelleen. Olisi kiva kuulla, oletteko valmiita siihen, mihin keskusta on valmis. Ja tarvitaan elintarvikevientiä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Tämä on minusta hyvin tarpeellinen tuki, joka nyt tulee. [Puhemies huomauttaa ajasta] Se maksetaan kuittien mukaan. Sitä ei jaeta kaikille tiloille, vaan niille, keille on tullut kohtuuttomia sähkö- ja lannoitekustannusten nousuja.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.15 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen puutteellisesta EU-vaikuttamisesta uhkaa tulla suomalaisille kova lasku, mutta hallituksen valitettavasti myöskin kotimaassa tekemistä huonoista päätöksistä on tullut jo lasku.

Ministeri Ohisalo aiemmin hieman ikään kuin ilakoi sillä asialla, että ensiharvennuksia tehdään kovalla kädellä. Yksi keskeinen syy siihen on se, että joudutaan käyttämään entistä enemmän energiapuuta suihkuveden lämmittämiseen, kun hallitus on ajanut turpeen käytön alas. Millä tavoin hallitus reagoi tähän muuttuneeseen tilanteeseen, kun Suomeen ei nyt saada energiapuuta eikä energiaturvettakaan Venäjältä, ja tämä johtaa entistä rajumpaan metsien hakkuuseen, jotta kaupunkien kaukolämpö ja esimerkiksi se suihkuvesi saadaan lämmitettyä? Tämä hallituksen harjoittama politiikka on täysin ristiriidassa sen kanssa, että metsistä saataisiin tuotteita korkeampaan jalostusasteeseen ja että puuhun sitoutunut hiili olisi oikeasti hiilivarastossa [Puhemies koputtaa] ja nieluna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.16 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin usein isoissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä, tämä leikkaa useamman ministerin toimialaa. Ministeri Lintilä vastaa energiapolitiikasta, minä vastaan metsäpolitiikasta. Lintilä voinee, jos halutaan, täydentää, mutta täytyy sanoa, että tällä kertaa olen nyt kokoomuslaisen kanssa samaa ja eri mieltä — pientä niin kuin semmoista vivahde-eroa nyt edustaja Auttoon. Kyllä minusta suomalaisista metsistä riittää puuta niin energiakäyttöön kuin sitten jalostettavaksi metsäteollisuudelle ja sahateollisuudelle, kun me saadaan tehtyä ne hakkuut oikeaan aikaan. Meillä on hirveästi hoitorästejä niin sanotuissa nuorissa metsissä. Sieltä tulee sitä energiapuuta, jota voidaan käyttää lämmitykseen, ja sitten totta kai se tukki, eihän sitä kannata polttaa — järeämpi aines. Se pitää ehdottomasti jalostaa niin pitkälle kuin voi olla: siitä voi tehdä lääkkeitä, siitä voi tehdä ihmisille vaatteita, siitä voidaan tehdä jopa sähköauton akun osia — niin valtavat mahdollisuudet on puussa. Mutta nyt on tärkeää se, että uusi METKA-tuki, kestävän metsätalouden tuki, [Puhemies koputtaa] aktivoi metsänomistajat töihin, ja mielestäni seuraavalle hallituskaudelle [Puhemies: Kiitoksia!] tarvitaan uusia kannustimia aktiiviseen metsänhoitoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkynen Jukka, olkaa hyvä.

16.17 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionista tulee jatkuvasti viestiä Suomelle, ikään kuin emme osaisi hoitaa luontoamme ja metsiämme. Kertooko joku EU:lle muunneltua totuutta Suomesta? Ainakin tuntuu siltä. [Eduskunnasta: Vihreät!] Todellisuudessa Suomi on metsänhoidon eliittiä, parhaimmistoa maailmassa, koska luontoa Suomessa hoidetaan esimerkillisesti. Me voisimme oikeastaan vaatia maksua siitä, että ylläpidämme Euroopan keuhkoja metsäosaamisellamme. Mitäpä jos määrittäisimme turpeen uusiutuvaksi, kuten se oikeasti on, ja lopettaisimme päästömaksut hiilineutraalina maana? Miten on, ministeri Ohisalo, onnistuuko? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Ohisalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

16.18 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lienee paikallaan korjata niitä käsityksiä, että olisimme onnistuneet tässä asiassa jotenkin täydellisesti. Se ei pidä paikkaansa. Joka yhdeksäs laji Suomessa on uhanalainen. Lähes puolet luontotyypeistä on uhanalaisia Suomessa tällä hetkellä. Tämä on tutkittua tietoa. Sitä eivät muuta mielikuvat siitä, että olisimme tehneet tämän täydellisesti. Totta kai on meidän velvollisuutemme, että tällä pallolla elämä jatkuu meidänkin jälkeemme tänne tuleville sukupolville, pitää huolta suomalaisesta arvokkaasta luonnosta.

Se, mitä energiapoliittisiin ratkaisuihin tulee, on tietysti energiaministerin tonttia. Kylähän nyt tavoitteena tämän energiakriisin keskelläkin erityisesti on päästä äkkiä eroon fossiilista polttoaineista, mahdollisimman pian uusiutuviin, puhtaisiin energialähteisiin. Se hyödyttää meitä paitsi taloudellisesti ja ympäristön näkökulmasta myös turvallisuuspoliittisesti, [Juha Mäenpää: Lisää turvetta!] ja toivon, että tämä ymmärrys myös oppositiossa nyt alkaa vähitellen nousta, että ympäristö- ja ilmastokysymykset [Puhemies koputtaa] ovat vahvasti turvallisuuspoliittisia kysymyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.19 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä todeta, että eivät nämä hiilinielut pelkästään luonnonsuojelulla korjaannu. Luonnonsuojelu on tärkeä asia, ja Suomeen on perustettu viisi miljoonaa hehtaaria Natura-alueita, joiden tarkoitus on nimenomaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Me olemme perustaneet 2,5 miljoonaa hehtaaria luonnonsuojelualueita, joilla on sama tarkoitus. Sen lisäksi meillä on yli 40 kansallispuistoa, joiden yhteinen pinta-ala on yli miljoona hehtaaria.

Voisiko jompikumpi, joko ministeri Ohisalo tai ministeri Kurvinen, kertoa, millä tavalla hiilinielut turvataan? Nimittäin jos me kovin paljon näitä metsiä lisää suojelemme, metsät tulevat vanhoiksi, ja kun me tiedämme, että puut imevät hiilidioksidia parhaiten, kun ne ovat 20—50 vuoden iässä, niin voisiko jompikumpi ministeri nyt kertoa, miten me tasapainotamme luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden ja sen, että Suomen metsät imevät [Puhemies koputtaa] hiilidioksidia tulevaisuudessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.20 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Eestilällä oli erittäin asiantunteva puheenvuoro, ja tykkään tällaisesta syvällisestä faktapohjaisesta keskustelusta. [Ben Zyskowitz: Siihen ei hallituksen piirissä juuri pääse!]

Vastaus kysymykseen, jonka esititte, on mielestäni se, että nämä tavoitteet ovat yhteensovitettavissa. Kyllä luonnonsuojelutavoitteet, niin sanotut luonnon ennallistamistavoitteet ovat yhteensovitettavissa siihen, että meillä on vihreää taloutta ja meillä on biotaloutta ja käytetään puuta niin energiaksi kuin sitten kulutustavaraksi ja rakentamiseen. Puurakennuksethan ovat valtavia hiilivarastoja, jopa satojen vuosien hiilivarastoja, kun tehdään laadukas, hieno puurakennus. Mutta avainkysymys on se, että meidän puustomme on tullut ikään kuin keski-ikään, se ei kasva niin nopeasti kuin aikaisemmin. Siis edelleenkinhan meidän metsämme ovat valtava hiilinielu. Ei saa tulla sellaista kuvaa eduskunnalle ja katsojijoille, että metsät olisivat jotenkin kauheasti romahtaneet — muu maapinta-ala ei sitten ole samanlainen nielu. Mutta metsän kasvua pitää kiihdyttää, tarvitaan joutomaiden metsi-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

tystä, tarvitaan ensiharvennuksia oikeaan aikaan, ei liian myöhään rajuina, vaan sopivina aikaisin, [Puhemies koputtaa] ja tarvitaan metsien lannoitusta. Kyllä nämä tavoitteet ovat sovitettavissa. [Puhemies: Kiitoksia!]

Jos sanon, puhemies, vielä luonnonsuojelualueista. Itse toivoisin näitä retkeilyalueita enemmän, ei ehkä kansallispuistoja, koska retkeilyalueilla voi olla elinkeinotoimintaa enemmän kuin kansallispuistossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.22 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ennallistamisen kustannukset Suomelle ovat vajaat miljardi euroa. Luke on myöskin laskenut, mitä tämä tarkoittaa maapinta-alassa, minkä verran meidän pitäisi ennallistaa vuoteen 2030 mennessä. 1,2 miljoonaa hehtaaria. Vuoteen 2050 mennessä 3,6 miljoonaa hehtaaria. Nämä ovat täysin käsittämättömiä lukuja.

Nyt haluaisinkin kysyä ministereiltä: Millä tavalla te olette varautuneet nyt Ruotsin ja sitä seuraavaan Espanjan EU-puheenjohtajuuskauteen? Millä tavalla me pystymme nytten torjumaan tämän valtavan kansallisen katastrofin? Tämähän tulisi tarkoittamaan meidän kansantalouden täydellistä romuttumista, jos me todellakin joudumme tämmöisiin ennallistamismääriin ja näihin kustannuksiin. Me emme pysty kansantaloutena tähän tilanteeseen.

Olisin vielä ministeri Ohisalolle halunnut huomauttaa, että tuore brittitutkimus osoittaa, että Suomen biodiversiteetti on Euroopan maista säilynyt parhaiten, [Puhemies koputtaa] kun sitä verrataan sinne vuoteen 50. Eli millä tavalla ministerit ja [Puhemies: Kiitoksia, aika!] hallitus aikovat nyt vaikuttaa tässä asiassa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.23 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen nyt ollut suurin piirtein kahdeksan ja puoli kuukautta maa- ja metsätalousministerinä, niin vaikuttaminen juuri näihin EU:n metsä- ja ympäristöasioihin on ollut yksi ministerikauteni aivan päähommissa. Joka ikisessä tapaamisessa, kun olen tavannut muun muassa komission varapuheenjohtaja Timmermansia, olen tavannut useamman kerran maatalouskomissaari Wojciechowskin, olen tavannut ympäristökomissaari Sinkevičiusta, kaikissa näissä, on ollut tämä ennallistamiskysymys pääteemana. Espanjalaisen raportöörin, tämän ennallistamisen esittelijän, europarlamentissa tapasin syyskuussa Strasbourgissa. Kävimme tarkkaan läpi näitä Suomen ongelmakohtia, mitä emme voi tässä asiassa hyväksyä. Lisäksi minulla oli erittäin hyvä kokous loppuvuodesta Ruotsin uuden maa- ja metsätalousministerin Peter Kullgrenin kanssa. Istuimme noin kolme tuntia yhdessä [Riikka Purra: Oliko hyvät kahvit?] ja tapasimme myös Luken asiantuntijoita. Sillä tavalla mietimme myös yhteisiä askelmerkkejä Ruotsin alkaneelle EU-puheenjohtajakaudelle. Arvoisa edustaja, tämä työ jatkuu [Puhemies koputtaa] joka päivä. [Sanna Antikainen: Mikä oli menu tapaamisessa?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Ohisalo.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

16.24 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa on moneen kertaan todettu, että hallitus tekee vaikuttamistyötä suuren valiokunnan kannan mukaisesti. On selvää, että sellaisessa muodossa EU-komission ennallistamisesitys ei tule menemään läpi. Aina nämä esitykset muuttuvat, ja Suomi vaikuttaa tapaamalla komissaareja. Meistä jokainen on tavannut komissaareja ja kollegaministereitä. Valtiosihteerit ovat keskenään käyneet näitä keskusteluja. Eli työtä tehdään jatkuvasti. Tavoitteena on saada näitä kansallisia kustannuksia laskettua alaspäin muun muassa sillä, että varmistetaan kansallista liikkumatilaa entistä vahvemmin eli että voimme itse päättää, minkälaisia keinoja käytämme, missä sitä ennallistamistyötä teemme eli missä täällä parannamme suomalaisen luonnon tilaa ja millä keinoin. Meillä on tästä erittäin hyviä kokemuksia. Tällä hallituskaudella luonnonsuojelun määrärahoja on lisätty keskimäärin 107 miljoonaa euroa lisää joka vuosi, ja tällä on jo käynnistetty tätä työtä muun muassa Helmi-elinympäristöohjelman kautta. Virtavesiä kunnostetaan. Päästetään vaelluskalat liikkumaan, kutemaan. Lisätään kaupungeissa [Puhemies koputtaa] vihreän määrää. Ja vaikkapa pieleen ojitettuja soita lähdetään ennallistamaan.

2.2. Suullinen kysymys metsien ensiharvennuksista (Mirka Soinikoski vihr)

Suullinen kysymys SKT 221/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän samaan aihekokonaisuuteen varsinaisen kysymys vihreiden eduskuntaryhmältä, edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Liian rankasti, jopa lainvastaisesti, tehdyt ensiharvennukset uhkaavat metsiemme tulevaisuutta ja metsänomistajien etua. Suomen metsäkeskuksen tekemästä selvityksestä Keski-Suomessa kävi ilmi, että kaikki ensiharvennukset on tehty metsänhoidon suosituksia rankemmin ja yli puolet jopa metsälain vastaisesti. Selvitys antaa suuntaa ensiharvennusten tasosta koko Suomessa. Liian rankat ensiharvennukset ovat yksi syy metsien kasvun hiipumiseen ja Suomen hiilinielujen romahtamiseen. Luonnontila Suomessa on karu, siksi myös Luken lukemat ovat karuja. Metsänomistajat ovat olleet huolissaan liian voimakkaista ensiharvennuksista, mutta yksittäisellä metsänomistajalla on kuitenkin hyvin vähän mahdollisuuksia puuttua niihin. On metsänomistajien, koko metsäalan ja luonnon etu, että ensiharvennukset tehdään suositusten ja lain mukaisesti. Kysynkin maa- ja metsätalousministeri Kurviselta: mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta ensiharvennukset tehtäisiin jatkossa lain edellyttämällä tavalla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.26 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ensin todettava, että ei tule olla virheellisiä siinä, että oltaisiin lainvastaisesti toimittu. Nykyinen metsälaki, joka noin kymmenkunta vuotta sitten säädettiin, on hy-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

vin väljä ja antaa metsänomistajalle hyvin väljän kehikon toimia. Mutta ilmeistä on tämän tärkeän ja hyvän tutkimuksen mukaan, että kaikkia suosituksia ei ole noudatettu eikä parhaita tapoja ole niin sanotusti noudatettu. Mutta ettei nyt tule semmoista kuvaa, että meillä on joku laittomuus vallalla Suomen metsissä ja metsäomaisuuden käytössä, niin pitää vähän tarkentaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mitä ollaan tekemässä? Meillä on käynnissä metsälain ilmastoarviointi, se valmistuu tässä keväällä. Lisäksi olemme muun muassa hallituksen ilmastopoliittisessa ministerityöryhmässä jo pohtineet erilaisia hiilinielujen vahvistamiskeinoja, isompia ja pienempiä. Edeltäjäni Jari Leppä lanseerasi joutomaiden metsitystuen, olen jatkanut sitä, ja meidän täytyy myös vahvistaa vaikkapa metsien lannoitusta, että ne kasvaisivat paremmin. [Vilhelm Junnila: Olisipa metsää!]

Puhemies! Ihan tiiviisti sanottuna: [Puhemies koputtaa] Pitäisi mennä aiemmin metsää harventamaan, että se harvennus ei ole liian kovaa, [Puhemies: Kiitoksia!] ja sitten harvennetaan useammin alussa, ei yhtä isoa harvennusta. Tähän suuntaan pitää mennä. Tarvitaan tietoa ja valistusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

16.28 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut hiilineutraaliustavoitteeseen vuoteen 2035. Marinin hallitusohjelmassa lähdetään siitä, että tätä tavoitetta kohti mennään hiilinieluja vahvistamalla, ja kuten kuulimme ja olemme lukeneet, on käynyt itse asiassa päinvastoin. Haluaisinkin kysyä hallitukselta: koetteko, että hallitus on onnistunut tämän tavoitteensa edistämisessä näiden hiilinielujen osalta, ja minkälaisia johtopäätöksiä tästä nyt tehdään? Millä tavalla hallitus kääntää suuntaa niin, että tämä tavoite on mahdollinen saavuttaa? Näillä nyt esillä olleilla keinoilla se tulee olemaan hyvin vaikeaa, koska hallitusohjelman pohjana olevat laskelmat eivät tältä osin pidä paikkaansa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Ohisalo.

16.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Nyt on mielenkiintoista seurata näitä kokoomuksen hyvin, hyvin erilaisia näkemyksiä täällä salissa. [Välihuutoja oikealta] Toiset ovat sitä mieltä, että ei pidä tehdä, toiset kysyvät, että tehdäänkö, ja minä sanon, että tehdään. Me teemme kaiken sen, mitä tämän hallituksen käsissä on.

Tämä kehitys tulee kaukaa aiemmalta ajalta. On hakattu liikaa metsiä ja on hakattu liian nuorena metsiä, ja hallitus on jo lähtenyt puuttumaan tähän. Meillä on metsälain tarkastelu ilmastonäkökulmasta valmistumassa maaliskuussa. Käydään siis läpi, pitäisikö metsälakia kenties päivittää seuraavalla hallituskaudella. Olemme lisänneet metsäluonnon hoidon korvauksia tämän vuoden budjetissa. Tästä on tullut positiivista palautetta. Olemme käynnistäneet maankäytön muutosmaksun valmistelun, eli tämäkin on seuraavan hallituksen käyttöön otettavissa: aina kun aiheutat metsäkatoa rakentamalla tai peltoa raivaamalla, maksat tästä jonkin maksun, muun muassa vaikkapa tuulimyllyjä rakentamalla maksaisit tästä maksun.

Tätä kaikkea tehdään jo, ja tässä kuussa hallitus istuu myös iltakouluun pohtimaan näitä lisätoimenpiteitä. [Puhemies koputtaa] Ja nyt onkin sitten hieno kysymys esittää opposi-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

tiopuolueille: [Puhemies: Kiitoksia!] jos olette hallitusvastuussa, jatkatteko tätä työtä ja vahvistatte Suomen hiilinieluja tästä tulevaisuuteen? [Ben Zyskowicz: Käydään nyt ne vaalit ensin! — Keskelä: Älkää pelotelko!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

16.30 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on hoitanut oman leiviskänsä hyvin. Euroopan tiukasti suojelluista metsistä yli puolet on meillä Suomessa, ja kuten tässä tulikin ilmi, brittitutkimuksen mukaan olemme hoitaneet monimuotoisuutta Euroopan parhaiten joukossa. Siksi meidän maksuksemme ei voi koi-tua 13:a—19:ää miljardia, ja olen todella iloinen siitä, että lähes koko eduskunta oli sitä mieltä, että nyt meidän on aloitettava taistelu tämäntyyppistä ennallistamishdotusta vas-taan. Valitettavasti perussuomalaiset eivät olleet tässä mukana. [Välihuutoja perussuoma-laisten ryhmästä] Nyt kysynkin tätä asiaa pääministeriltä: kun totesimme, että maksut ei-vät voi olla tätä luokkaa, emme voi sitoutua senkaltaiseen ehdotukseen, jossa tietyt pro-senttiosuudet niitataan ja jossa mennään jopa nykyisten luonnonsuojelualueitten ulkopuo-llelle, niin mitä te teette pääministerinä, että tämä meidän eduskunnan, valtaosan, yhteinen tahtotila menee nyt eteenpäin ja [Puhemies: Kiitoksia!] voimme turvallis-in mielin olla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me tulemme vaikuttamaan kaikissa kohdissa siihen, että saamme muutoksia tähän ennallista-misasetukseen, aivan kuten suuri valiokunta, sen enemmistö, on nähnyt oikeaksi ja kuten hallitus myös ajattelee. Itse olen puhunut tästä aiheesta komission puheenjohtajan kanssa useaan otteeseen. Meillä virkakunta on, totta kai, yhteydessä virkamieskollegoihinsa, mi-nisteritasolla tehdään paljon vaikuttamistyötä joka päivä sen eteen, että nämä meidän eri-tyiset huomiomme liittyen esimerkiksi metsien tilaan huomioidaan. Mutta toisaalta komis-siosta on myös tullut se viesti meidän suuntaamme, että me itse ratkaisemme, millä tavalla me tätä ennallistamisasetuksen toimeenpanoa toteutamme. Eli sieltä on myös pyritty huo-jentamaan ja lievittämään niitä pelkoja, mitä Suomella on ollut tähän ennallistamisasetuk-seen liittyen. Eli sieltä on tullut viesti, että Suomi itse päättää siitä, millä tavalla me sitten toteutamme nämä tavoitteet, joita yhteisesti asetamme. Mutta on selvää, että tähän ennal-listamisasetusehdotukseen tarvitaan muutoksia, aivan kuten eduskunta on lausunut ja ku-ten hallituskin ajattelee, [Puhemies koputtaa] ja kyllä me tätä vaikuttamistyötä aktiivisesti teemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, viimeinen kysy-mys tähän aiheeseen.

16.32 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Paljon on viher-puhetta tullut sieltä ministeriaitiosta, mutta yhdestä asiasta olen ministeri Ohisalon kanssa täysin samaa mieltä, nimittäin siitä, että lasku tulee varmasti. Kyllä, se tulee Brysselistä, ja se tulee teidän kansallisista toimistanne.

Jos mietitään, mitä meillä on tällä hetkellä täällä pöydällä — LULUCF:ää, biodiversi-teettistrategiaa, ilmastopakettia, ennallistamisasetusta, taksonomiaa, erilaisia säädöksiä

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Euroopan unionista ja teiltä — mikä on tulos? Se, että suomalainen veronmaksaja maksaa, suomalainen yritys maksaa samaan aikaan, kun meillä on energiakriisi, meillä on paljon muita menokohteita, joista meidän pitäisi huolehtia.

Kaikista ikävintä tässä on se, että kun metsät Suomessa pääasiassa omistetaan yksityisesti, meillä on metsänomistajia, jotka hoitavat omaa omaisuuttaan, johon nojaa paljon meidän hyvinvoinnista, metsäteollisuuteen ja muuhun teollisuuteen, niin tähän on puuttumassa [Puhemies koputtaa] jokin muu taho kuin kansallinen eduskunta ja hallitus. [Petri Huru: Missä on omaisuudensuoja?] Haluan kysyä pääministeriltä: kuuluvatko Suomen metsät [Puhemies: Kiitoksia!] teidän mielestänne suomalaisille ja suomalaisten päätösvaltaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.33 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, metsäpolitiikka on kansallisissa käsissä ja sen pitää olla kansallisissa käsissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys valtion velkaantumisesta (Elina Valtonen kok)

Suullinen kysymys SKT 222/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Valtonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Elina Valtonen kok:** Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen loppulasku on jopa 40 miljardia lisää velkaa. Myös jokaisena vuonna tästä eteenpäin julkinen talous on 10 miljardia pakkasella, jos suuntaa ei korjata. Julkisten palveluiden rahoitus on vakavasti kriisiytynyt ja vaarantunut. Kaksi kolmasosaa suomalaisista leikkaisi menoja sen sijaan, että kiristäisi veroja. Suomalaiset haluavat lopun vasemmistohallituksen vastuuttomalle velkapolitiikalle eivätkä veronkorotuksia. Kokoomus on tarjonnut tälle keinot. [Juha Mäenpää: Elvytyspaketti!]

Kysynkin pääministeriltä, että kun viime vuosien kriisit ovat vaatineet lisää menoja — esimerkiksi puolustusmenoille ja niiden pysyvälle nousulle on laaja tuki — niin miksi hallitus ei ole karsinut vähemmän tärkeitä menoja tässä viime vuosien aikana, vaan ottanut vuosi vuodelta enemmän velkaa? [Jussi Saramo: Kokoomus haluaa taas leikata koulutuksesta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valtiovarainministeri, olkaa hyvä.

16.35 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä tutkimustulos, josta edustaja Valtonen kertoi, on tärkeä ja hyvä havainto. Suomalaiset ovat huolissaan velasta, ja se kertoo Suomesta hyvää, muistuttaa myös

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

omasta taloushistoriastamme, ja on varmasti hyvä ääneen todeta, että on yksi itsenäisen valtion muoto kyetä pitämään taloudestaan itsenäisesti huolta. [Sari Sarkomaa: Miksi hallitus ei ole huolissaan velkaantumisesta?]

On totta, että me olemme velkaantuneet paljon, ja se kehitys on tapahtunut vuosikymmenen mittaisesti. Erityisen paljon me olemme velkaantuneet viime vuosina. Hallitus ei ole pyrkinyt missään vaiheessa tätä tosiasiaa kiistämään, [Petteri Orpo: Eikä estämään!] ja on ollut erinomaista, että näille ratkaisuille on ollut laaja tuki eduskunnassa. [Kimmo Kiljunen: Ja oppositio on tukenut!] Näistä iso mittakaava, juuri ne summat, joihin edustaja äsken viittasi, liittyvät edellä mainittuun hyökkäyssodan alkuun, Suomen varautumiseen puolustuksellisesti ja monin muin tavoin, mutta myös koronapandemian hoitoon, jonka ajalta muistan elävästi, miten oppositiopuolue kokoomus olisi itse asiassa halunnut velkaantua vielä enemmän.

Monia lisätalousarvioita on kaivettavissa esiin noilta vuosilta, [Puhemies koputtaa] jolloin nimenomaan oppositiopuolue kokoomus olisi tehnyt enemmän velkaa Suomelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Valtonen, olkaa hyvä.

16.36 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on koko oppositiossaolonsa aikana esittänyt [Jussi Saramo: Veronalennuksia!] vaihtoehtobudjetit, joissa on kyetty samanaikaisesti vähentämään velkaantumista, priorisoimaan menoja ja itse asiassa myös keventämään suomalaisten verotaakkaa. [Vasemmalta: Velalla!] Esitin teille äsken kysymyksen, että kun näitä yllättäviä menoja on tullut osittain ja itse asiassa laajalti, mitä tulee hyökkäyssotaan ja pandemiaan, ihan ymmärrettäviltä osin, niin minkä ihmeen takia te ette ole karsineet niitä vähemmän tärkeitä menoja. Siitähän tässä on kyse. [Vasemmalta: Mitä ne ovat? — Ben Zyskowiec: Sitä tässä kysytään!] Kaikki ne lisämenot, jotka päätitte jo hallituskauden alussa, olette toteuttaneet. Esimerkiksi nämä kalliit hyvinvointialueet, joista huomataan, että rahoituskriisi on käsillä jo nyt, tulevat lisäämään sitä taakkaa lähivuosina. Mitä te teette tälle? [Välihuutoja — Eduskunnasta: Eli kokoomus leikkaa hyvinvointialueilta!]

Mutta se varsinainen kysymykseni on: kun suomalaisilla on jo valmiiksi erittäin raskas verorasitus, korot nousevat, nyt energian hinnat ovat korkealla, niin mikä on teidän vastauksenne, olisitteko valmiita kiristämään verotusta suomalaisilta yhä lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja taas pyydän, että riippumatta siitä, mistä päin välihuutoja tehdään, tehdään ne sillä tavalla, että ne eivät häiritse keskustelua. Täällä kuulostaa siltä, että keskustelu häiriintyy. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.37 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksessä oli monta osiota, ja tartun nyt esimerkiksi tähän huomioon näistä hyvinvointialueista.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat niin ikään useissa kyselyissä, tai keneltä tahansa meiltä kysyttyinä, varmasti meidän hyvinvointiyhteiskunnan kulmakivi — kokemus siitä, että elämäntilanteesta riippumatta saa hoitoa ja hoivaa. Erityinen huoleni kohdistuu ikäihmisiin. On hyvä huomata, että Suomi teki tämän uudistuksen, joka nyt astui voimaan vuodenvai-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

teessa, ja kiitos sote-alan ammattilaisille, se on sujunut verrattain hyvin. Se tehtiin viime hetkillä ikääntyvässä Suomessa. Palveluiden tarve on sillä tavoin vahvasti kasvava. Jos olisimme jättäneet sen tekemättä, niin kuin oppositiopuolue kokoomus esitti, me olisimme sellaisessa todellisuudessa, jossa kunnat edelleen vastaisivat palveluista, ja kuten muistamme tuon uudistuksen valmisteluajoilta, se mallihan, edustaja Valtonen, olisi tarkoittanut veronkorotuksia kansalaisille. Tämä on minusta hyvin yllättävää, että nyt te ikään kuin irtisanoudutte tämän uudistuksen merkityksestä ja olisitte olleet valmiita siihen maailmaan, jossa ei olisi ollut edes mitään teoreettista mahdollisuutta saavuttaa tuottavuutta, parempia ja toimivia palveluita. Siksi toivon, että kokoomus pitäisi tämän linjansa [Puhemies: Kiitoksia!] ja kannattaisi hyvinvointialueita, mutta onko linja muuttumassa? [Ben Zyskowicz: Ja höpö höpö! — Eduskunnasta: Eihän kokoomuksella ole linjaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.39 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko tekee sen, mitä hän parhaiten osaa: syyttää kokoomusta [Naurua — Välihuutoja] teidän politiikastanne. Ministeri Saarikko, Lintilä, Kulmuni, Vanhanen, Saarikko — valtiovarainministerin salkku on ollut teidän. Erinomainen jakopuolue, erittäin huono kirstunvartija. Te olette tehneet tätä politiikkaa, vastanneet siitä. Kehykset on moneen kertaan romutettu. Ei ole tehty priorisointeja. Velkaa on otettu liikaa. Tästä ovat varoittaneet kokoomuksen lisäksi valtiovarainministeriö, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Suomen Pankki, Euroopan keskuspankki, komissio, OECD, IMF — viimeksi tosiaan valtiovarainministeriö. Nyt sen sijaan, että vastaatte taas, niin kuin te tulette luultavasti syyttämään kokoomusta, [Timo Heinonen: Totta kai!] minä haluan ja me haluamme kuulla ja Suomen kansan on oikeus kuulla: mikä on teidän suunnitelmanne? Meitä on varoitettu vakavasti siitä, että korkojen nousu uhkaa suomalaisten hyvinvointipalveluiden rahoitusta. [Puhemies: Kiitoksia!] Vararikko, haaksirikko, nämä ovat termejä, joita asiantuntijat käyttävät. Mikä on teidän suunnitelma?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.40 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti valitettavaa, jos — ja tuntuu kurjalta kuulla — olette kokeneet puheenvuoroni kokoomusta syyllistävänä. [Naurua] Olen yrittänyt vain kertoa ne asiat, mitkä ovat totta ja luettavissa eduskunnan pöytäkirjoista tai omista vaihtoehtobudjeteistannekin. [Petteri Orpo: Kannattaa lukea kokonaan!]

Mutta mielelläni vastaan myös suunnitelmasta tästä eteenpäin. On nimittäin niin, että ilman näitä talouden velkaantumisen vaiheita, jotka johtuvat sodasta ja pandemiasta, meidän julkinen talous olisi huomattavasti paremmassa kunnossa. Me kaikki tiedämme tämän. Jos voisimme leikkiä mielikuvitusmaailmaa, jossa näitä kriisejä ei olisi ollut, julkisen talous olisi uutta hallitusta odottamassa toisenlaisessa kunnossa. Mitä suurimmin toivon ja suunnittelen, että nämä kriisit loppuisivat ja Suomi voisi keskittyä siihen tehtävään, joka tarkoittaa julkisen talouden tasapainoa menoleikkauksin talouden kasvuun ja työllisyyteen nojaten. Sitä Suomi tarvitsee. Mutta aivan totta, ja seison ylpeästi sen takana, että kriisien keskellä suomalaisia yrityksiä ei hylätty, kun ne jouduttiin sulkemaan koronapan-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

demian vuoksi, [Puhemies koputtaa] ja olen erittäin ylpeä myös siitä, että pienituloisia ei korkean inflaation aikana hylätty. [Juha Mäenpää: Entä maatalous?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.41 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tosiaan niin, että tämän maan vasemmistohallitus tulee jäämään historiaan vastuuttoman talouspolitiikan hallituksena, [Timo Heinonen: Onneksi jää!] sillä on tosiaan niin, että kun te aloititte työnne 2019, te laitoitte jo yli miljardin uusia menoja ilman tietoaakaan siitä, miten ne menot tullaan rahoittamaan. Te olette ensimmäinen hallitus, joka on rikkonut budjetin menokehyksen — ensimmäinen hallitus, joka näin on tehnyt. [Satu Hassi: Pandemia ja sota!] Nyt olemme myös kuulleet, että tällä hetkellä ministeriönne, ministeri Saarikko, tekee menokartoitusta. On tietysti hienoa, että pari kuukautta ennen eduskuntavaaleja ministeri selvittää nyt virkamiesten kanssa, mitä se valtion budjetti onkaan syönyt. Tämä kertoo siitä, ministeri Saarikko, että te olette epäonnistuneet julkisen talouden hoitamisessa pahasti. [Vasemmalta: Ohhoh!] Ja nyt kysyn teiltä: mihin toimenpiteisiin te aiotte ryhtyä, jotta tosiaan velkaantumisen saadaan katkaistua [Puhemies koputtaa] ja julkisesta taloudesta saadaan pidettyä huolta? [Timo Heinonen: Luottamusäänestys vaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri, olkaa hyvä.

16.42 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me katsoimme hieman historiaa taaksepäin, niin me havaitsemme sen, että itse asiassa velkasuhteissa on tapahtunut iso muutos, velkaantumista on tapahtunut erityisesti kokoomusvetoisen hallituksen johdolla [Välihuutoja] 2011 eteenpäin, finanssikriisin jälkeen. Ja vaikka me olemme joutuneet kansakuntana kestämaan historiallisia kriisejä — globaalin pandemian, eurooppalaisen sodan, energiakriisin — niin itse asiassa nyt meidän velkasuhteemme on lähtenyt jo laskuun. [Ben Zyskowitz: Ette kai te Saramoa usko? Uskokaa asiantuntijoita!] Vaikka jossakin vaiheessa oli ihan aidosti se pelko ja aito huoli siitä, että meidän velkasuhteemme voi näiden toimien seurauksena kasvaa merkittävästikin, niin onneksi näin ei ole käynyt. Se on ollut siellä 70 prosentin kieppeissä, ja se on nyt jo kääntynyt laskusuuntaan, ja tähän on erittäin hyvä asia. Jos me myös vertaamme niitä toimia, mitä Suomi on kriiseissä tehnyt, niin me emme suinkaan ole velkaantuneet, kun vertaamme muihin maihin, [Puhemies koputtaa] mitenkään erityisen paljon, päinvastoin. [Arto Sato: Vertaa muihin Pohjoismaihin!] Suomessa on [Puhemies: Kiitoksia!] aika maltillisesti otettu velkaa suhteessa muihin maihin ja onnistuttu tekemään vaikuttavia toimia, joilla me olemme selvinneet näistä kriiseistä tähän asti mielestäni kohtuullisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.44 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todellakin mättänyt 40 miljardia velkaa lisää, [Kimmo Kiljunen: Opposition tuella!] josta 30 miljardia voidaan kyllä hyväksyä näihin pandemioihin ja Euroopassa olevaan hyökkäyssotaan, [Aki Lindén: Kolme neljäsosaa!] mutta 10 miljardia on mätetty kyllä kaikennäköiseen hömppään, millä on yritetty ostaa ääniä [Välihuutoja] tulevaisuuden vaaleissa. Ei oikeasti minkäänäköisiä säästökohteita, mihin oltaisiin haluttu puuttua, yhtään ainutta säästökoh-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

detta ei käytännössä teiltä ole tullut. Joka ikinen ongelma on ratkaistu, kun on vedetty lompakko levälleen — ja todella levälleen. On käsittämätön homma tällainen rahan tuhlaus. Kysyisinkin, että jos valtiovarainministeripuolue jää oppositioon seuraavalla kerralla, niin kehtaatteko oikeasti vielä seuraavaa hallitusta kritisoida säästöistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valtiovarainministeri Saarikko.

16.45 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdään tietysti ensiksi se tosiasia selväksi — vaikka se on itsestään selvää — että hallituspuolueina me rakennamme viiden puolueen kompromisseja ja vastaan nyt siis täällä koko hallituksen puolesta.

Mitä tulee siihen — jos käytän näitä edustajan termejä — että ”olette mättäneet” 40 miljardia velkarahaa. Se on ihan totta. Suomi on velkaantunut paljon, ja on ollut ilo huomata, että itse asiassa, voi sanoa, käytännössä koko tuota summaa perussuomalaiset ovat tukenet. [Antti Lindtman: Lähestulkoon, kyllä!] Teidän vaihtoehtobudjettinne mittakaava on tismalleen sama kuin hallituksen. Teidänkin vaihtoehtobudjettinne ”mättää” sen noin 40 miljardia lisävelkaa Suomelle. [Välihuutoja]

Ja sitten totesitte, että kaikki tämä on mennyt ”hömppään” — käytän taas termiänne. Onko poliisin määrärahojen lisääminen, joka oli kyllä tämän hallituksen poliittinen lisäämäärärahapäätös, hömppää? Tai onko se, että me järjestimme asiat niin, että Suomessa jatkossakin lapset ja nuoret pääsevät liikkumaan, että liikunnan ja urheilun määrärahat hoidetaan jatkossa valtion budjetista veikkausvoittovarojen pienentyessä, onko se hömppää? [Puhemies koputtaa] Tai onko todellakin perussuomalaisten asenne yritysten tutkimuspainosten suuntaan ja tieteeseen se, että se on hömppää? [Sebastian Tynkkynen: Kylläpä oli valikoitua puhetta!]

2.4. Suullinen kysymys kotitalouksien tilanteesta velkaantumisen kasvaessa (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 223/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän samaan asiakokonaisuuteen on myös toisella ryhmällä varsinainen kysymys. — Liike Nyt, edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Kotitalouksien velka on 200 miljardia, valtionvelka on 140 miljardia. Ensi vuonna korot ovat noin 4—5 prosenttia, koska EKP on edelleen nostamassa korkoa. Korkomenot voivat olla 10:n ja 14 miljardin välillä. Tämä tekee sen, että ajaudumme lamaan, kun kulutus kuihtuu. Holtiton velkaantuminen vie meidät velkahelvettiin. Miten kuvittelitte, että kotitaloudet selviävät kaikesta tästä, ministeri Saarikko?

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valtiovarainministeri, olkaa hyvä.

16.46 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymys on erittäin tärkeä. Me useasti, aivan oikein, keskustelemme julkisesta taloudesta ja velkaantumisen herättämästä huolesta. Se huoli on aito ja tarpeellinen, mutta me olemme siirtyneet maailman aikaan, jossa nollakorkojen aika on ohi. Se koskee valtionvelkaa, mutta se koskee myös kotitalouksia, suomalaisia perheitä, asuntovelallisia. Ruoan hinta on kallistunut, energiakriisi on puhututtanut täällä ja puhuttaa kaikkia suomalaisia, joilla sähkösopimus on.

Me olemme tulleet kansalaisia vastaan monessa asiassa. Suomalaiset ovat saamassa vielä uuden päätöksen sähkötuesta aiempien lisäksi. Me olemme laskeneet sähkön arvonlisäveroa. Kyllä me olemme esimerkiksi aikaistaneet indeksejä kaikkein pienituloisimmille, mutta samalla joudun toteamaan, että tämä on aika, jossa hallitus ja valtion varat eivät voi tulla kaikessa suomalaisten arkea vastaan — ja viittaa tähän kysymyksen aiempaan osaan tässä salissa — siksi, että valtiomme on hyvin velkaantunut, ja se kehitys on tapahtunut pitkän ajan kuluessa. Ensiksi meidän kilpailukykyämme rapautui velkaantumisen rinnalla. Nyt onneksi olemme [Puhemies koputtaa] korjanneet kilpailukykyämme, [Petteri Orpo: Sipilän hallitus korjasi ongelman!] mutta kaikessa hallitus ei voi tulla kansalaisia vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.48 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me olemme täällä kansaa varten, ja meidän puolueemme, perussuomalaiset, on tuonut usein esille sitä, että kansalaiset haluaisivat säästää kehitysavusta, paisuneesta hallinnosta, tehottomasta ympäristöpolitiikasta, Ylestä ja maahanmuutosta. Perussuomalaiset ovat esittäneet näitä, mutta aika usein — en tiedä, johtuneeko näistä esityksistä — esimerkiksi sosiaalidemokraatit, vihreät ja vasemmistoliitto ovat sanoneet, että kun meillä on niin vääränlainen arvopohja, niin meidän kanssamme ei voi tehdä yhteistyötä. Ministeri Saarikko, te ette ole näin puhunut, eikä keskusta ole näin puhunut. Puhuitte äsken, että pitäisi leikata toissijaisista menoista tai pitäisi etsiä keinoja, jotta me emme velkaannu. Minkä takia te ette ole leikanneet näistä kohteista, mistä kansa haluaisi? Ja nyt kun te tuotte tämän sähkötukiesityksen, niin tuotteko samalla esityksen näistä leikkauskohteista, jotta me saamme rahaa suomalaisille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.49 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi aloitan tästä kysymyksen viimeisestä osasta. Toin tänne alkuvuodesta esityksen niin kutsutusta energiayhtiöiden lisäverosta, joka toteutetaan kohdistuen niihin ansaitsemattomiin voittoihin, joita energiakriisi energiayhtiöille on antanut. Se raha kerätään, jotta tämä kansalaisten sähkötuki voidaan rahoittaa. Se päätös ei perustu siis uuteen velkaan. Ja se liittyy oikeudenmukaisuuteen: kun toisaalla on kohtuutonta harmia ja kärsimystä kohtuuttomista laskuista, toisaalla on nyt kohtuuttomia voittoja. Tämä on minusta oikeudenmukaista politiikkaa, ja näin olemme halunneet toimia.

Kysymykseenne osuus liittyy leikkauksen kohteisiin: Hallitushan toi tänne jo esityksen kehitysyhteistyövarojen leikkaamisesta, se on osa tämän vuoden budjettia. Me leikkaamme jo nyt kehitysyhteistyöstä. Ja mitä tulee maahanmuuton määrärahoihin, niitähän on

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

alennettu merkittävästi, koska maahanmuuttajien määrä koronavuosina laski tuntuvasti. Ja ehkä pikemminkin — tämä on, ymmärrän, hallituksen kyselytunti — [Puhemies: Kiitoksia!] maahanmuuton määrärahoja on lisätty vain ukrainalaisten osalta. [Leena Meri: Ja laittomasti maassa olevien!] Toivottavasti perussuomalaiset tätä politiikkaa kuitenkin voisivat tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.50 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin oppositiolla ja kokoomuksella on oikeus kritisoida talouspolitiikkaa ja myöskin velkaantumista. [Timo Heinonen: Kiitos!]

Mutta, arvoisa puhemies, olisi kyllä asiallista, että muutamia mielikuvia täällä nyt korjattaisiin. Ensinnäkin mitä tulee tähän verotukseen, edustaja Valtonen: kun te annoitte ymmärtää, että hallitus on nyt niin kovasti lisäverottanut kansalaisia, niin tiedättekö, että tänä vuonna veroasteen ennustetaan laskevan pienimmälle tasolle sitten vuoden 2010? Siis alhaisimmalle tasolle kuin kertaakaan, kun esimerkiksi Petteri Orpo oli valtiovarainministerinä.

Mitä tulee tähän velkaan, kuten valtiovarainministeri totesi, sehän on otettu suurella parlamentaarisella yksimielisyydellä. 10 eurosta oppositio, kokoomuskin, on hyväksynyt noin 9 ja perussuomalaiset 9 euroa 90 senttiä, ja se tietysti johtuu näistä kriiseistä.

Ja mitä tulee tähän vertailuun euromaihin, [Puhemies koputtaa] niin tällä vaalikaudella alijäämä on ollut [Puhemies: Kysymys, kiitos!] euroalueen keskiarvoon verrattuna pienempi jokaisena vuotena, viime vaalikaudella vain yhtenä. Miten, arvoisa valtiovarainministeri, Suomi on pärjännyt euroalueen vertailussa? [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valtiovarainministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.51 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taisitte, edustaja, kyllä itse sen jo kertoa, mutta ehkä tästä silti on luontevaa jatkaa.

Aloitin esimerkiksi toteamalla sen, että minusta se kertoo Suomesta hyvää, että suomalaiset ovat velkaantumisesta ylipäättään huolissaan, niin kuin edustaja Valtonen totesi. [Petteri Orpo: Olisipa hallituskin!] Sama huoli koskee myös omaa ajatteluani. Olen huolissani velkaantumisesta. Samaa ei voi sanoa kaikista euromaista ja kaikista EU-jäsenmaista. Me tunnistamme sen, että tällä väestökehityksellä, kun lasten lukumäärä syntyvydessä on historiallisen alhainen ja me olemme luvanneet pitää iäkkäistä suomalaisista huolta, tämä yhtälö ei pidemmän päälle toimi. Me voimme loputtomasti käydä keskustelua siitä, miksi vain tämä hallitus olisi velkaantunut, ja me tiedämme, että suomalaiset näkevät sen läpi, että kysymys on kriisien ajasta. Meidän kaikkien puolueiden kannattaa mennä itseemme. Suomen kaari velkaantumisessa on pidempi, ja siinä näkyy työvoiman puute, meidän väestön huoltosuhde, kilpailukyvyyn puute, tuottavuuskehitys, monet muut sellaiset asiat, jotka voidaan korjata — jotka voidaan korjata — ja ne tulevat vaikuttamaan velkaantumiseen. [Puhemies koputtaa] Ja minä uskon, että tässä eduskunnassa on suurta halua toimia näin. [Ben Zyskiewicz: Onko hallitus korjannut?]

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä yhden lisäkysymyksen. — Edustaja Valtonen, olkaa hyvä.

16.53 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanille. Veroaste, joka lasketaan suhteessa bkt:hen, nyt tietysti laskee nimellisesti, kun bkt tämän korkean inflaation oloissa nimellisesti nousee. Mutta päätösperäisesti te olette lisänneet suomalaisten verorasitusta jopa puolella miljardilla tai sitä enemmän. [Sari Sarkomaa: Talousoppia Lindtmanille!]

Tämä päätösperusteisuus on itse asiassa avainasia, kun pääministeri tuossa sanoi, että kokoomusjohtoisessa hallituksessa olisi otettu enemmän velkaa. No, Kataisen—Stubbin hallituksen aikana oli finanssikriisi. Suomen bkt laski yhtenä vuonna jopa kahdeksan prosenttia, [Pia Lohikoski: No nytkö ei ole ollut mitään kriisiä? Näinkö on ollut?] monta kertaa enemmän kuin mitä korona-ajan pahimpina aikoina. Se on aivan eri tilanne.

Toinen avainasia on se, että päätösperäisesti silloin pyrittiin säästämään. Silloin toki oli demarivaltiovarainministeri, joka ei välttämättä sitä olisi kovin mielellään tehnyt, mutta päätösperäisesti ei ainakaan lisätty menoja. Mutta te olette lisänneet menoja myös kaiken yllättävän päälle. Ja kun valtiovarainministeri sanoo, että ”on ollut kriisejä”, mutta hyvänen aika, ihan kuin niitä kriisejä ei voisi olla tulevaisuudessakin. [Jussi Saramo: Olisiko meidänkin pitänyt päästää Suomi lamaan?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.54 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä ymmärrän sen, että finanssikriisin jälkeen on tarvittu toimenpiteitä. Ymmärrän myös sen, että tuollaisten isojen kriisien myötä valtiot velkaantuvat ja me koemme yhdessä poikkeuksellisia aikoja. [Kai Mykkäsen välihuuto] Ehkäpä tätä samaa viisautta nyt kaivataan myös oppositiolta, ja sen tosiasian tunnustamista, että myös tällä vaalikaudella on koettu aivan poikkeuksellisia kriisejä, jotka hyvin pitkälti tätä velkaantumista selittävät. [Sari Sarkomaa: Muttei ole sopeutettu! — Ben Zyskowicz: Ja sen päälle on vielä otettu!]

On myös totta, että hallitus on tehnyt arvovalintoja. Hallitus on tehnyt arvovalintoja hallitusohjelmassa ja vaalikauden aikana. Me olemme esimerkiksi lisänneet koulutukseen noin miljardin. Edellisellä kaudella koulutuksesta leikattiin kovalla kädellä. Me olemme halunneet kääntää suunnan, ja se näkyy siinä, että talous on kasvanut, meidän työllisyytemme on paremmalla tolalla kuin koskaan, ja koulutuspanostuksilla, tki-panostuksilla varmistamme, että näin on myös tulevaisuudessa. [Sari Sarkomaa: T&k-panostukset laskevat 100 miljoonaa!]

Minä seison kyllä näiden tekojen takana, kuten myös sen, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tai vaikkapa eläkeläisten toimeentuloa on parannettu. [Puhemies koputtaa] Mielestäni se on ollut oikeudenmukaista politiikkaa, ja se on myös suojannut ihmisiä näissä erittäin kovissa kriiseissä, joita olemme kohdanneet.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys maatalojen kustannustuesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 224/2022 vp

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää vihdoinkin määräaikaista maatalouden sähkö- ja lannoitetukea. Tätä on odotettu, vaikka tuki tuokin vain hetkellistä apua. Maatalouden tilanne on ollut kriittinen jo pitkään, ja monet tilat ovat jatkuvasti lopettamisuhan alla. Kustannusten jyrkkä nousu Venäjän hyökkäyssodan seurauksena on ollut kohtalokas jo ennestään vaikeassa tilanteessa oleville maatalousyrittäjille. Nyt esitettävä tukipaketti oli esillä jo ennen joulua mutta jäi hyllylle odottamaan hallituksen sisäisten erimielisyyksien takia. Tästä johtuen onkin uhkana, että tuen maksatukset venyvät taas tiloille tulevien kustannusten kannalta kohtuuttoman pitkään. Kysynkin hallitukselta: tulevatko tilat saamaan kustannustuen mahdollisimman pikaisesti maksatettuna ja millä aikataululla tarkalleen ottaen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

16.56 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että edustaja Östman on tehnyt todella paljon töitä maatalouden eteen, ja arvostan sitä hyvää yhteistyötä, mitä meillä on, mutta haluan nyt kuitenkin vähän opponoida edustaja Östmania siinä, että meillä maatilat ovat hyvin erilaisessa tilanteessa lannoitekustannusten ja sähkökustannusten osalta. Se palaute, mitä minä saan tuottajilta ja omalta toimialaltani, on se, että nyt pitää tuki kohdistaa niille tiloille, joilla aidosti ovat sähkökustannukset ja lannoitekustannukset nousseet. Siksi tämä uusi tukijärjestelmä — noin 120 miljoonaa, jonka suuruus selviää, kun tiedämme, mitkä ovat ne lannoite- ja sähkökulut — on kustannustuki ja se maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. Tämä tulee johtamaan siihen, että maksatukset menevät tuonne keväälle, kun tiedetään, millä tiloilla kustannukset ovat nousseet ja millä eivät ole nousseet. No, tämä ei kuitenkaan ole kohtalokasta siinä mielessä, että nyt tiloilla on näkymää, mitä tukea tulee, ja tämä auttaa esimerkiksi rahoittajien kanssa keskusteluun ja tämä auttaa esimerkiksi jatkamaan tuotantoa, kun on näkymä tuesta. Se on se palaute, mitä olen tuottajilta saanut. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Minusta tämä on vastuullista rahankäyttöä, [Puhemies: Kiitoksia!] kun oppositiokin on puhunut velkarahasta ja myös tuottajat haluavat tuen, veronmaksajien tuen juuri niille, jotka ovat vaikeuksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Lisäkysymys, edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.57 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Laitan pillit pussiin. Haikeaa se on. Kuitenkin koronan yli pärjäsin, mutta sähkölaskut sitten veivät.” Näin toteisi eräs pienyrittäjä joulukuun alussa. Eli monella muullakin yrityksellä on maatalousyrittäjän lisäksi vaikeuksia selvitä energialaskuistaan. Osa yrityksistä pystyy viemään nousseita sähkökuluja [Sanna Antikaisen välihuuto] hintoihin, mutta ei kaikkia. Etenkin moni pie-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

ni ja keskisuuri yritys on Suomen Yrittäjien mukaan vaikeuksissa kasvavien sähkölaskujen vuoksi. Eniten tämä näkyy teollisuudessa, jossa on paljon energiaa tarvitsevia yrityksiä.

Hallituksen esitys sähkötuesta lähti lausuntokierrokselle virkamiesesityksenä ilman loppullista yhteistä sopua sen yksityiskohdista. Pääseekö hallitus sopuun sähkötuesta ja aikoo ko hallitus myöntää sähkötukea myös pk-yrityksille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.59 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hallitus pääsee yhteisymmärrykseen tästä kertakorvauksesta, joka on nyt lausuntokierroksella. Sen lausuntoaika tosiaan loppuu ensi perjantaina. Yritysten osalta: olen tavannut eri alojen edustajat eilen, taisi olla 15 eri toimialaa, joiden alojen erot ovat erittäin isoja. Ehkä voisi sanoa, että tuommoiset 80 prosenttia yrityksistä ilmoittaa, että ei ole tarvetta tukiin, 20 prosenttia ilmoittaa, että on tarvetta, ja tämä on sellainen, jota tällä hetkellä käydään läpi. Tässä tulee tietysti se ongelma, että mikäli me lähdetään tekemään yrityspuolelle mallia, niin se pitää vielä tuoda eduskuntaan lain kautta. Ehkä siinä tullaan tekemään vielä se liikku, että talousvaliokunta saa lisää hommia vielä loppuvaiheeseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Lakialoite laiksi perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 61/2022 vp Pia Kauma kok ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän siirtymään salin ulkopuolelle muita keskusteluja käymään, jos niihin on tarvetta, ja jatketaan täällä salissa asioiden käsittelyä.

Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Kauma, olkaa hyvä. [Hälinää] — Ennen kuin aloitatte, edustaja Kauma, pyydän nyt todellakin, että siirrytte muita keskusteluja käymään salin ulkopuolelle, jotta täällä voidaan keskittyä näihin asioihin, kiitoksia. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Pia Kauma kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannan huolta suomalaisten kielitaidon kaventumisesta. Tässä lakialoitteessa on kyse kieltenopetuksen järjestämisestä etäopetuksena joustavammin kuin se tällä hetkellä on mahdollista. Esitän, että perusopetukseen kuuluvien vieraiden kielten opetus voitaisiin jatkossa järjestää etäyhteyksin ilman koulun henkilökuntaan kuuluvan valvojan läsnäoloa ja siten, että oppilas voisi osallistua opetukseen huoltajan luvalla myös esimerkiksi kotoa käsin. Teknisesti lakimuutos

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

toteutettaisiin momenttilisäyksellä perusopetuslain 4 luvun 11 §:ään, jolla mahdollistettaisiin vieraiden kielten opetuksen järjestäminen osaksi tai kokonaan etäopetuksena.

Arvoisa puhemies! Englannin kieli on noussut entistäkin vahvempaan asemaan Suomessa opiskeltavien vieraiden kielten joukossa. Sen sijaan muiden kielten osaaminen on valitettavasti kaventunut jo pitkään. Kielten painoarvoa perusopetuksessa on kevennetty 80-luvun puolivälistä alkaen sekä vapaavalintaisten että pakollisten kielten osalta. Tämä kehitys näkyy myös peruskoululaisten ainevalinnoissa. Opetushallinnon tilastojen mukaan vuonna 2010 B2-tason ranskan kieltä opiskeli noin 5 900 yläasteikäistä oppilasta, mutta vuonna 2020 vastaava luku oli enää 3 200 oppilasta. B2-tason ranskanopiskelijoiden määrä on toisin sanoen laskenut yläasteilla kymmenessä vuodessa yli 45 prosenttia. Vastaava negatiivinen kehitys on ollut nähtävissä myös muiden vieraiden kielten oppilasmäärissä. Vieraiden kielten opiskelu mahdollisimman varhain on tärkeää paitsi hyvän ja vankan kielipohjan saavuttamiseksi myös siksi, että usein peruskoulussa aloitettuja kielio-pintoja jatketaan myös toisen asteen opinnoissa. Valitettavaa onkin, että vähentynyt kieltenopiskelu peruskouluissa näkyy selkeästi myös lukioiden ainevalinnoissa. Yhä harvempi lukiolainen valitsee opiskella ja lopulta kirjoittaa vieraita kieliä. Ylioppilastutkintolautakunnan mukaan pitkän saksan kirjoittaneiden määrä on vähentynyt vuodesta 2013 vuoteen 2022 noin 43 prosenttia. Vieraiden kielten opiskelu on vähentynyt myös ammatillisella toisella asteella.

Arvoisa puhemies! Syyt nuorten vähäiselle halukkuudelle opiskella kieliä ovat moninaiset. Pienenyvät ikäluokat ja jatkuvasti tiukemmassa olevat resurssit tekevät monipuolisen kieltenopetuksen tarjoamisen perusasteella yhä hankalammaksi varsinkin kouluille, joissa lapsimäärä vähenee. Ongelma koskettaa erityisesti haja-asutusalueita, joilla koulut ovat pienempiä, asettaen näillä alueilla asuvat oppilaat eriarvoiseen asemaan taajama-alueilla asuviin verrattuna. Kaikilla lapsilla ja nuorilla tulisi olla samat mahdollisuudet oppimiseen asuinpaikasta riippumatta. Tämä sisältää myös mahdollisuudet oppia vieraita kieliä. Ongelmana on myös se, että tyypillisesti vapaavalintaisten kielten oppitunnit ovat myöhään iltapäivällä, jolloin päivät venyvät pitkiksi tai oppilaalle tulee hyppytunteja. Tämä lisää kynnystä opiskella vieraita kieliä sekä niiden opiskelun kuormittavuutta.

Vieraiden kielten opiskeluun ei juuri kannusteta myöskään toisella asteella, jossa matematiikkaa usein arvostetaan enemmän kuin aiempaa menestystä kieliopinnoissa — jopa silloin, kun pyritään opiskelemaan vierasta kieltä yliopistoon. On nurinkurista, että esimerkiksi Helsingin yliopiston ranskan kielen koulutusohjelmaan pyrkivä saa tällä hetkellä pitkän matematiikan laudaturista enemmän pisteitä kuin pitkän ranskan laudaturista. Tätä on joskus perusteltu sillä, että matemaattiset taidot kertovat loogisesta ajattelusta enemmän kuin kieltenopiskelu, mutta siinä sorrutaan mielestäni kieltenopiskelun vähättelyyn. Kielitaito on pitkäaikainen prosessi, jossa sanavarastoa kasvatetaan parhaassa tapauksessa monen vuoden aikajänteellä, mikä vaatii erittäin suurta motivaatiota.

Arvoisa puhemies! Jotta kieltenopiskelun vähenemisen kierre aina perustasolta korkeakouluun saataisiin katkeamaan, olisi tärkeää paitsi aloittaa kieltenopiskelu jo varhaiskasvatasiässä myös lisätä ja helpottaa vieraiden kielten opiskelua peruskoulussa. Tärkeää on, että kieltenopetukseen on riittävät resurssit ja että kielitarjonta on monipuolista jo varhaisessa vaiheessa. Myös teknologia tuo mahdollisuuksia, ja opetuksen tulee seurata aikaansa. Tähän tehokas keino olisi mahdollistaa vieraiden kielten opetus nykyistä laajemmin etäopetuksena myös peruskouluissa. Näin opetus pystyittäisiin järjestämään usean koulun

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

yhteistyönä, jolloin pienemmissäkin kouluissa pystyttäisiin tarjoamaan harvinaisempien vieraiden kielten opetusta niistä kiinnostuneille.

Arvoisa puhemies! Vaikka vieraiden kielten opettaminen etäyhteyksin on jo nykyisellään mahdollista, muodostuu ongelmaksi usein se, että tällä hetkellä oppilaan tulee osallistua etäopetukseen koulun henkilökunnan valvomana, jolloin opetus annetaan käytännössä koulun tiloissa. Kouluilla ei ole useinkaan ylimääräisiä resursseja valvontatehtäviin, ja juuri tähän tämä lakialoite toisi muutoksen. Lakialoite mahdollistaisi etäopetuksen antamisen siten, että etäopetukseen voisi osallistua kotoa käsin huoltajan luvalla ilman valvontaa tai huoltajan valvonnassa. Tämä vapauttaisi opettajien ja muun henkilökunnan aikaa pois valvontatehtävistä ja loisi joustavuutta opetuksen aikatauluihin.

Uudistuksesta hyötyisivät erityisesti yläasteikäiset, jotka muutoinkin toimivat opinnoissaan yleensä ala-asteikäisiä itsenäisemmin. Meillä on jo hyviä käytännön kokemuksia peruskouluissa annettavasta etäopetuksesta, kun koronaviruspandemian pahimpina aikoina opetus siirtyi luokkahuoneista etämaailmaan. Suurimmalla osalla oppilaista etäopiskelu toimi hyvin ja osalle oppilaista väylänä pois koulupudokkuudesta takaisin osaksi laadukasta suomalaista opetusta. Positiivista oli myös se, että useissa kouluissa opetustilanteet rauhoittuivat, ja koronaviruspandemian aikana laajasti käytössä ollut etäopetus lisäsi merkittävästi oppilaiden ja myös opettajien valmiuksia hyödyntää etäopetusta tehokkaammin kuin ennen pandemiaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on pieni kansantalous, joka tarvitsee ulkomaankauppaa hyvinvointipalveluiden säilyttämiseksi. Kansainvälisessä kaupassa menestyminen edellyttää kieli- ja kulttuuriosaamista. Ainoastaan englannin kielen osaaminen ei läheskään aina riitä. Kansainvälinen elinkeinoelämä ja -yhteisö tarvitsevat tätä laajemman kielivalikoiman osaavia kieliosaajia. Suomen on myös kyettävä valvomaan etuaan monikansallisissa päätöksentekokelemissä, kuten Euroopan unionissa — tämä on nostettu esiin myös EU-selonteossa täällä eduskunnassa, ja juuri näissä viroissa laaja kielitaito on ensisijaisen tärkeää. Tulevaisuuden osaajien kielitaito rakentuu monipuoliselle kielitarjonnalle peruskoulusta alkaen. Suomalaisten lasten ja nuorten kielitaidon monipuolistaminen vaatii useita toimenpiteitä ja rahallisia satsauksia. Oppilasmäärien vähentyessä ja opetukseen käytettävien resurssien tiukentuessa on koululaitokselle annettava mahdollisuus hyödyntää uudenlaisia oppimisen työkaluja, joista yksi keskeisimmistä, arvoisa puhemies, on etäyhteyksin annettava opetus, johon voi osallistua vaikka kotoa käsin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

17.08 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma ehdottaa aloitteessaan opetussuunnitelmaan kuuluvien vieraiden kielten opettamisen mahdollistamista etäyhteyksien avulla. Olen sivistysvaliokunnan jäsenenä samaa mieltä siitä, että opetuksen järjestämistapoja tulee uudistaa. Etäopetuksen puolesta olen puhunut koronapandemian alusta saakka. Se pitäisi mahdollistaa niiden lasten kohdalla, jotka siitä selkeästi hyötyvät ja joiden oppimistulokset parantuvat kotona omaan tahtiin opiskellessa. Esimerkiksi aistiyliherkille, neuropsykiatrisen diagnoosin omaaville oppilaille, sisäilmasta oireileville, kouluahdistuneille, maaseudun pitkien koulumatkojen oppilaille sekä kiusatuille se voisi sopia perinteistä opetusta paremmin.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Näkisin myös, että etäopetus voisi aloitteessa ehdotetulla tavalla sopia kielten opetukseen, sillä vapaaehtoisesti vieraita kieliä opiskelevat ovat tyypillisesti hyvin motivoituneita. Nykynuoret ovat tekniikan ihmelapsia, joille osa sosiaalisesta ympäristöstäkin on luontevasti verkossa, eikä sitä karsasteta.

Ja loppuun, puhemies: tämä auttaisi myös maaseudun pienempiä kouluja ja näiden alueiden elinvoimaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

17.09 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kaumalta erittäin laadukas oman lakialoitteensa esittely, ja siitä voi olla erittäin pitkälti samaa mieltä. On totta, että teknologian käyttö ja sen hyödyntäminen siinä, että nuori voi valita laajemmat opiskelumahdollisuudet ja materiaalit, on ainoastaan ja vain hyvä ajatus, ja lämpimästi tätä asiaa itsekin kannatan.

Suomi on pieni, vientivetoinen maa, ja me elämme puhtaasti sillä, että meillä vienti toimii, koska viennin vastapuolena meillä on tuontia: ilman vientiä on hyvin vaikea tuoda, ja tuonnin kautta me saadaan lääkkeitä, elektroniikkaa, millä yhteiskunta jälleen kerran pyörii. Eli ulkomaankaupan rooli Suomen pärjäämisessä on valtava, ja ne, jotka ulkomailla ovat toimineet, varmasti voivat sen allekirjoittaa, että kielen osaaminen avaa aivan uusia ovia.

Ehkä viimeisenä pointtina nostan tämän: Usein kielten opiskelussa nousevat argumentit sitä vastaan: se on turhaa ja mahdollisesti tulevaisuudessa yhä turhempaa, koska tekoälyn kehityksen kautta voi hyvin olla niin, että joku päivä tulevaisuudessa on se tilanne, että me ymmärrämme toisiamme, puhutaan mitä kieltä vaan, ja teknologia mahdollistaa jo nyt käännöspalveluita melko laadukkaasti, saati mitä se sitten tulevaisuudessa on. Mutta tällä argumentilla toisaalta tuhotaan kaiken koulutuksen merkitys, eli onhan meillä Google tänä päivänä, jos haluaa jotain tietää. Kysymys on siitä, että haluaa itseään kehittää, oppia uusia asioita — on se kieliä, mitä ainetta tahansa — ja sillä on valtava arvo ihmisen kehitykselle. Ja sitä meidän pitää lainsäätäjinä tukea, sitä haluaa kehittyä, mikä meidän nuorilla on, kaikin mahdollisin tavoin. Siksi tämä on erittäin hyvä lakialoite edustaja Kaumalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.11 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu nimenomaan tästä edustaja Kauman hyvästä aloitteesta. Totean vain yleisellä tasolla sen, ja olen itsekin ottanut kantaa aikoinansa ja tehnyt aloitteen siitä, että tämä etäopetus mahdollistettaisiin perusopetuslaissa, eli sinne pitäisi tehdä muutos. Se auttaisi tässäkin tilanteessa, mutta se auttaisi monessa muussakin tilanteessa. Otetaan esimerkiksi: meillä on tällaisia harvinaisia kieliä, joihin ei tule riittävästi opiskelijoita, jolloin yksi koulu ei pysty niitä järjestämään, ja nyt jos me voitaisiin kerätä eri kouluista esimerkiksi jonkun kielen innostuneita opiskelijoita, niin me saadaan niitä ryhmiä täyteen. On myöskin muita: esimerkiksi uskonnonopetuksessa on tällaiset säännöt, että pitää olla määrätty määrä henkilöitä. Miksi näitä ei voisi järjestää etäopiskeluna?

Me ollaan nyt saatu kokemusta korona-aikana tästä etäopiskelusta, ja ei se ole kaikin puolin mennyt hyvin. Kaikki eivät siitä hyödy, mutta nythän kysymyksessä olisivatkin tällaiset yksittäiset kurssit, joita pitäisi pystyä järjestämään, ja aina kun ne pystytään järjest-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

mään, niin hyvin suunnitellusti. Koronatilannehan oli se, että me jouduttiin aika niin kuin yhdessä viikossa polkaisemaan oppilaitoksissa nämä etäopiskelut, ja vaikka niihin kuinka oli valmistauduttukin jossain vaiheessa ja opiskeltu tätä etäopiskelua ja -opettamista, niin ei se aina kaikkien kohdalla sujunut hyvin, mutta nyt ovat kysymyksessä yksittäiset kurssit, yksittäiset oppiaineet, jotka kyllä pystytään tekemään. Ja varsinkin kun meillä on sellaisia tilanteita, että jollakin opiskelijalla ja oppilaalla saattaa olla elämässään sellainen vaihe tai hänellä saattaa olla esimerkiksi joku ongelma, terveysongelma, niin olisi mahdollista, että hän pystyisi opiskelemaan sieltä kotoa käsin, vaikka hän ei pysty tulemaan sinne koululle. Tällaisissakin tilanteissa tällainen pitäisi pystyä mahdollistamaan.

Totta kai se vaatii resursseja, totta kai se vaatii valmistautumista, mutta olen sitä mieltä, että tämä pitäisi perusopetuslaissa pystyä muuttamaan niin, että tämä olisi mahdollista. Kyllä minä luotan noihin meidän opettajiin ja rehtoreihin ja koulunjohtajiin, että he pystyvät aina arvioimaan sen, missä tilanteessa on järkevää käynnistää etäopiskelu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.14 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Kauman lakialoite on erittäin tervetullut. Tässä edellä on puhunut väkeviä sivistyspoliitikkoja. Myös sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikon puheenvuoro etäopetuksesta laajemmin oli erittäin tärkeä. Tosiaan kannatan tätä lakialoitteen ajatusta.

Arvoisa puhemies! Suomi on hyvin vientivetoinen, avoin kansantalous. Jotta meillä tulevaisuudessakin on menestymisen edellytyksiä, niin tarvitsemme korkeaa osaamista. Me tarvitsemme erityisesti sellaista osaamista, että saamme ne parhaat — maailman parhaat — tuotteemme kaupaksi sitten tuolla maailmalla. Tarvitaan kielitaitoa, tarvitaan kulttuurin ymmärtämistä.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite on perusteltu myös siltä kannalta, että nämä vientialamme myöskin sijaitsevat keskeisesti tuotantonsa osalta eri puolilla maata, varsin harvaan asuttua maata. Sanotaan vaikka matkailu, jota harvoin itse asiassa edes osataan vientiteollisuudeksi laskea: matkailu jos mikä on hieno vientiala, kun rahaa tuodaan Suomeen eikä täältä oikeastaan mukaan lähde kuin niitä matkailijoiden arvokkaita muistoja... [Mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tuli takaisin.

No niin, arvoisa puhemies, jatketaan sitten seuraavien vientialojen osalta. Eliikkä toisaalta vaikkapa metsäteollisuutemme tai metalliteollisuutemme pitkät arvoketjut sijaitsevat ympäri maata. Tässä mielessä on todella tärkeää, että myös oppilaitoksilla eri puolilla maata on mahdollisuus tarjota korkeatasoista koulutusta, vaikkapa tämän lakialoitteen osalta kielikoulutuksen muodossa niin, että kun tämä etäopetus joustavammin mahdollistetaan, niin vaikkapa pienen peruskoulun yläluokilla samassa pienessä kunnassa sijaitsevassa lukiossa ja niin edelleen on mahdollisuus tarjota laajempaa kielivalikoimaa yhteistyössä tehden sitä alueen muiden kuntien kanssa tai vaikka maakunnallisesti. Tässä mielessä on todella tärkeää, että perheillä on mahdollisuus sijoittua eri puolille maata ja samalla kokea, että koulutus, jota siellä sitten paikallisesti perheen lapset voivat saada, on ei vain Suomen vaan samalla myös maailman parasta, kun meidän selvä tavoitteemme on pitää suomalainen koulutus maailman kärjessä myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, tämä lakialoite on erittäin tärkeä, että se niin montaa kautta mahdollistaa sen, että Suomen keskeisimmät menestymisen edellytykset myöskin tulevaisuudessa ovat kunnossa. Haluan edustaja Kaumaa kiittää erittäin hyvästä lakialoitteesta ja sen tyylikkäästä esittelystä täällä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.17 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Oli todella ilo kuunnella edustaja Kauman tekemää lakialoitetta. Se, että voisi etänä opiskella kieliä koulussa, kuulostaa kyllä erittäin järkevälle. Varsinkin korona-aikana nämä etäopinnot ovat tulleet jo tutuksi, mutta tämä, että jatkossakin voisi opiskella, on hyvin järkevä idea. Itsekin tulen tuolta maaseutualueelta, ja jos tällainen tilaisuus olisi ollut jo silloin, kun olin itse opiskelemassa koulussa, niin olisin ollut tosi onnellinen, että olisi voinut valita sieltä kielen kuin kielen — tai ei välttämättä kielen kuin kielen, mutta kuitenkin joitakin semmoisia kieliä, mihinkä ei välttämättä siinä omassa pienessä koulussa ryhmää olisi tullut. Ehdottomasti tämä on hieno mahdollisuus. Kyllä toivoisin, että tämä lakialoite kantaisi eteenpäin. Jos miettii monia muita maita, niin englantia esimerkiksi on semmoinen kieli, että monissa maissa englantia opetetaan vielä enemmän kuin Suomessa, ja kyllähän se on tärkeä kieli. Se on oikeastaan semmoinen maailmanlaajuinen kieli, mitä tuolla bisnesmaailmassa käytetään.

Tämä on tosi tervetullut aloite, kiitoksia siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.18 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia Koponen, Kaunisto, Risikko, Autto ja Reijonen erittäin kannustavista puheenvuoroista tämän lakialoitteen osalta. Kysymyshän on loppujen lopuksi aika pienestä muutoksesta, minkä tämä lakialoite vaatisi sinne lakiin, että sitä voitaisiin alkaa toteuttaa, mutta isosta asiasta sitten kuitenkin oppilaiden käytännön elämässä.

Toivon tietenkin, että sivistysvaliokunta ottaa tähän positiivisen kannan, kun se menee sinne käsittelyyn, mutta harmillisesti tietysti tämä meidän eduskuntakautemme on tässä nyt niin loppuvaiheessa, että sitä ei ehkä ehditä saada eteenpäin. Mutta toivon, että sitten seuraava hallitus ja seuraava eduskunta ottavat tämän lakialoitteen sisällön ja asiat käsittelyyn ja vievät sitä eteenpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

4. Lakialoite laiksi vaalilain 88 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 60/2022 vp Jenna Simula ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Edustaja Simula, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.19 Jenna Simula ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvitellaanpa ehkä hullultakin kuulostava skenaario, että joukko tunnettuja poliitikkoja, vaikkapa pääministeri Sanna Marin ja kansanedustaja Jussi Halla-aho, siirtäisi kirjansa ennen kunta- ja aluevaaleja eri kuntaan kuin missä he ovat siihen asti asuneet muuttamatta kuitenkaan kyseiseen kuntaan lainkaan asumaan. Väestötietojärjestelmän mukaan näyttäisi siis siltä, että heillä on äänioikeus ja asuinpaikka kyseisessä kunnassa. Tämän jälkeen puolueet asettaisivat nämä henkilöt ehdokkaiksi kunta- tai aluevaaleihin. He saisivat valtakunnallisesti tunnettuina henkilöinä hyvin todennäköisesti vaalivoiton ja muuttaisivat täysin vaalitulosen, keikauttaen lopputuloksen aivan toisenlaiseksi kuin mitä se olisi ollut ilman heidän ehdokkuuttaan.

Vaalien jälkeen joku tietysti valittaisi hallinto-oikeuteen näiden tunnettujen, yhtäkkisesti paikkakuntaa näennäisesti vaihtaneiden henkilöiden vaalikelpoisuudesta, ja oikeus päättäisi, ettei vaalikelpoisuutta ole ollut, sillä ehdokkaan todellinen asuinpaikka ei ole ollut kyseisessä kunnassa tai hyvinvointialueella.

On totta, että keskusvaalilautakunta arvioi kunkin ehdolle asetettavan vaalikelpoisuuden. On kuitenkin harvinaista, että ehdokkuus evättäisiin, mikäli henkilön kotikunta on väestötietojärjestelmän mukaan se, jossa hän on pyrkimässä ehdolle.

Keskusvaalilautakunnissa annetaan mieluiten päätös oikeuden tehtäväksi, jotteivät he evää ehdokkuutta väärin perustein. Nimittäin se voisi johtaa tarpeeseen toimittaa vaalit kokonaan uudelleen.

Tämänhetkisen vaalilain mukaan asuinpaikan perusteella vaalikelvoton ehdokas siivotaan kyllä pois valtuuston kokoonpanosta, mutta äänät jäävät puolueelle. Perussuomalaiset ja sosiaalidemokraatit tässä skenaariossa voisivat saavuttaa nimekkäillä ehdokkaillaan jopa ykkös- ja kakkospaikkoja paikkakunnilla, joissa eivät samanlaista valta-asemaa muuten saavuttaisi. Paikkaneuvotteluissa se voisi tarkoittaa lisää luottamuspaikkoja lautakuntiin, hallitukseen ja lisäksi valtuuston puheenjohtajuutta tai jopa ykköspaikan saavutettuaan hallituksen puheenjohtajuutta eli merkittävää valtaa kunnassa tai hyvinvointialueella.

Tämänhetkisen lain mukaan skenaario olisi täysin mahdollinen, joskaan ainakaan me perussuomalaiset emme tällaisiin kepulikonsteihin ole syyllistyneet, eikä sellaisia suunnitelmia todellakaan myöskään ole, mutta ymmärtänne esimerkkini.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani pureudutaan nimenomaan vaalikelvottomuuteen asuinpaikan perusteella ja ehdotetaan, että tosiasiallisesti kunnan tai hyvinvointialueen ulkopuolella asuvan ehdokkaan saamat äänät mitätöitäisiin puolueelta, vaaliliitolta tai yhteislistalta, mikäli oikeus siis toteaisi henkilön vaalikelvottomaksi tällä perusteella.

Mitätöinti ei koskisi tapauksia, missä ehdokas esimerkiksi menehtyy kesken vaalien, eikä sellaisia tapauksia, joissa oikeus toteaa vaalien jälkeen esimerkiksi viranhaltijana toimivan henkilön vaalikelvottomaksi. Lakimuutos lisäisi puolueiden ja valitsijayhdistysten vastuuta asettamistaan ehdokkaista siten, että ehdokkaan taustat ja asuinpaikka todella sel-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

vitettäisiin, eikä lakimuutoksen myötä tulisi myöskään houkutusta asettaa epäkelpoja ehdokkaita listoille.

Kotipaikkakunnallani Oulussa viime kuntavaaleissa syntyi tilanne, jossa vihreiden listoilla oli tosiasiaa ulkomailla jo vuosikautia asunut henkilö ja jonka hallinto-oikeus totesi vaalien jälkeen vaalikelvottomaksi. Hänen keräämänsä äänet jäivät kuitenkin vihreille, mikä vaikutti kokonaisvaalitulokseen, valtuuston kokoonpanoon ja paikkaneuvotteluihin. Puolue sai yhden valtuutetun enemmän kuin se olisi ilman kyseisen henkilön äänimäärää saanut. Itse asiassa tässä tapauksessa vain murto-osa henkilön saamasta äänimäärästä ratkaisi vaalit vihreiden eduksi.

Arvoisa puhemies! Tämä porsaanreikä vaalilaissa tulee tukkia, ja lakialoitteeni pohjautuu juuri tällaisten vääristyneiden tilanteiden välttämiseen ja väärinkäytösten estämiseen. Vaalit ovat tutkimusten mukaan yhä enenevässä määrin henkilövaaleja, joten ei voida automaattisesti olettaa, että vaalikelvottomaksi todetun henkilön äänet olisivat välttämättä tulleet kyseiselle listalle muutoin lainkaan. Pelko äänten mitätöinnistä saisi puolueet toimimaan jo ehdokasasettelussaan vastuullisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.24 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Vaalilaissa on tosiaan porsaanreikä, ja edustaja Simulan lakialoite on erinomainen ehdotus sen tilkitsemiseksi. Nykylain mukaan on mahdollista nimetä alue- tai kuntavaaleihin ehdolle valtakunnallisesti tunnettuja henkilöitä keräämään suurta äänisaalista puolueelle, vaikka jälkepäin todettaisiin, etteivät henkilöt olleetkaan vaalikelpoisia asuinpaikkansa perusteella. Kuulimme tästä äsken Oulun esimerkin, en lähde sitä toistamaan. Tämä selkeästi todennettu epäoikeudenmukaisuus on meidän kansanedustajien vastuulla korjata. Kiitos vielä hyvästä lakialoitteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.25 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Olihan tuo aika mielenkiintoinen esimerkki, minkä edustaja Simula kertoi, että tosiaan Oulussa oli vihreiden ehdokkaana ollut henkilö, joka onkin ollut asumassa ulkomailla ja keräsi sitten niitä ääniä siellä vaalissa, ja se vähän niin kuin vääristi sitä tulosta — niin aikamoinen porsaanreikä. Totta kai tällainen pitäisi ehdottomasti estää, että jatkossa ei tätä tapahdu.

Itse olisin kyllä myös sitä mieltä, että tässä vaalilaissa on monenlaista muutakin tämmöistä, mitä voitaisiin kyllä korjata. Esimerkiksi kun noita vaaliliittoja solmitaan, niin olisi se kyllä oikeus ja kohtuus, että ne vaaliliitot ilmoitettaisiin etukäteen ennen vaaleja. Ainakin tuolla Pohjois-Savossa ja Kuopiossakin kun on monasti käynyt niin, että vaaliliittoja ei ole tiedetty ennen vaaleja, on pidetty vaalit, ja sitten vaaliliitot tehdään vaalien jälkeen ja sumplitaan, mikä on itse kullekin edullisin, niin sitä ei välttämättä sitten aina äänestäjä tiedä, että mitä puoluetta äänestää, sillä hän voi myös samalla antaa äänen ihan toiselle puolueelle, vaikka ne ajatusmaailmat eivät olisikaan lähellä toisiaan. Että jotenkin toivoisin, että jossain vaiheessa tulisi semmoinen laki, joka velvoittaisi, että vaaliliitot ilmoitettaisiin etukäteen. Äänestäjän oikeusturvaahan se olisi.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 62/2022 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tarkoituksena on muuttaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia korvaamalla lain 2 luvun 5 ja 8 §:ssä mainittu ammattinimike ”laboratoriohoitaja” nimikkeellä ”bioanalyytikko” vastaamaan alan tutkintonimikettä.

Bioanalyytikon tutkintonimike on ollut Suomessa käytössä jo yli 20 vuotta. Vuonna 1998 laboratoriohoitajan koulutuksen siirtyessä opistotasolta ammattikorkeakouluun muuttui nimike bioanalyytikoksi, koska se katsottiin paremmin yhteensopivaksi kansainvälisten nimikkeiden kanssa. Alan ammattilaisista jo yli puolella tutkintonimikkeenä on bioanalyytikko (AMK), ja tämä osuus vain kasvaa entisestään eläköitymisen johdosta.

Nykyisen lain mukaan bioanalyytikko (AMK) -tutkinon suorittanut laillistetaan laboratoriohoitajaksi. Yhdenmukaisempaa ja selkeämpää olisi, että myös laissa mainittu ammattinimike olisi bioanalyytikko tutkintonimikkeen mukaisesti. Ammattinimikkeen muutos koskisi myös kaikkia jo työelämässä toimivia laboratoriohoitajia suoritetusta tutkintonimikkeestä huolimatta, jolloin heidän asemansa työelämässä olisi turvattu ja muutos ei vaatisi heiltä ylimääräistä työtä ammattinimikkeen muuttamiseksi tai uudelleenhakemiseksi.

Nimikkeen muuttamista laissa ovat vaatineet muun muassa Suomen Bioanalytikkoliitto ry sekä sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ammattijärjestö Tehy.

Eli tämä lakialoite koskisi ainoastaan sanan ”laboratoriohoitaja” muuttamista bioanalyytikko-sanaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 ja 8 §:ssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.28 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Totta kai on järkevää muuttaa ammattinimikkeitä sitä mukaa kuin aika muuttuu ja nimikkeet muuttuvat, ja tämä on erittäin kannatettava asia. Samalla tavalla kuin ammattinimikkeiden osalta, omasta kokemuksesta ni voi kertoa apteekkialalta, että sielläkin on myös hämminkiä aiheuttanut, että aikaisemmin oli farmanomeja, jotka eivät saaneet antaa lääkeneuvontaa, ja sitten oli farmanomeja,

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

jotka olivat enemmän koulutettuja ja saivat antaa lääkeneuvontaa. Oli todella hämmästyttävää, että osa farmanomeista sai antaa lääkeneuvontaa ja osa ei saanut antaa lääkeneuvontaa samalla nimikkeellä, mutta sen jälkeen onneksi siinä tuli vähän semmoista järkevyyttä, että se muutettiin sitten lääketeknikoksi.

Mutta totta kai pitää ammattinimikkeen olla kohdillaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemä lakialoite terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta on kyllä erittäin kannatettava. Sehän on todella erikoista, että meillä on koulutusohjelma, joka kouluttaa bioanalytikoiksi mutta tässä laissa heitä käsitellään laboratoriohoitajina. Minä kannatan erinomaisesti tätä. Ja onhan se vähän erikoista, että tämä on jo näin kauan kestänyt eikä sitä ole muutettu, niin että vähän pitää meidän katsoa tässä peiliin, että ei olla tätä aikaisemmin hoidettu. Toivon, että tämä menee oikein hyvin eteenpäin, ja varmasti tämä kyllä saa kannatusta.

Minun on pakko tässä kertoa teille tällainen pieni välikevennys. Kun täällä todetaan... — Olen senkin ajan elänyt, kun näitä nimikkeitä muutettiin. Oli laboratoriohoitaja, sitten siitä tuli bioanalytikko, ja siinä sitten vähän nikoteltiin aina välillä, että hetkinen, onko tämä tällainen ammattinimikkeitten muutos nyt järkevää, kun oli tottunut tähän laboratoriohoitajaan. Mutta se on mielestäni hyvin otettu vastaan. — Mutta se minun välikevennykseni tähän, arvoisa puhemies, liittyy siihen, että silloin aikoinansa, kun näitä koulutusohjelmia yhdistettiin, tuli sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusohjelma. Ennen, niin kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen muistaa, meillä oli terveydenhuollon koulutusohjelmat ja sosiaalihuollon koulutusohjelmat, ja sitten niistä tuli yhteisiä. No, siellä sitten joku pohti sitä, pitäisikö liittää myös diakonia ammattikorkeakouluun ja nämä koulutusohjelmat yhteen. Siinä sitten vähän niin kuin huumorilla pohdittiin, mikä olisi se ammattinimike, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja diakonian tutkinto laitettaisiin yhteen, olisiko se ”sosternissa”. Mutta onneksi sellaista ”sosternissaa” ei ole vielä tänä päivänä Suomessa. Hienoa, että sitä osaamista on kyllä näillä, ja näitä voidaan yhdistää, mutta tällaista ammattinimikettä ei ole. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

17.31 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Haluan myös kannattaa tätä edustaja Mäkisalo-Ropposen aloitetta.

Itsellenikin tuli mieleen, kun tätä luin, että aika kumma, että tätä ei ole 20 vuoteen saatu muutettua. Olen itse valmistunut siinä vuosituhannen vaihteessa röntgenhoitajan ammattiin, ja juuri siinä vaihteessa itse asiassa tapahtui myös tämä ammattikorkeakoulureformi niin sanotusti ja bioanalytikko-tutkintonimike otettiin käyttöön. Ei voi muuta kuin kummastella, että tosiaan on käynyt näin: näin pitkä aika on tässä välissä ollut, ja ei ole saatu tätä muutosta tehtyä sinne lakiin. Ehdottomasti tätä lakiesitystä voi lämpimästi kannattaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

17.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Kiitos, puhemies! Ja kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Minustakin on todella kummallista, että tämän asian hoitaminen on kestänyt näin kovin kauan. Tässä olisi kyllä moni hallitus jo ennättänyt hoitaa tämän pienen asian kunnolla kuntoon. Mutta nyt, kun tämä asia on noussut esille, niin toivon, että tämä nopeasti hoidettaisiin asiaankuuluvalla tavalla. Ei tuntuisi olevan kovin iso asia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi potilasasiavastaavista, sosiaaliasiavastaavista ja vammaisasiavastaavista

Lakialoite LA 79/2022 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.33 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt tulee hiukan pidempi esittelypuheenvuoro kuin äsken.

Tämän tekemäni lakialoitteen tarkoituksena on lisätä hallituksen esitykseen laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista, eli hallituksen esitys 300/2022, vammaisasiavastaavan tehtävä. Aloite on siis tarkoitus käsitellä yhdessä hallituksen esityksen HE 300/2022 vp kanssa. Vammaisasiavastaavan tehtävänä on edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja vammaisten oikeuksia sekä palveluiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä. Lakialoitteen takana on huoli vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen haasteista sosiaali- ja terveyspalveluissa. Pelkona nimittäin on, että vammaisten asiat jäävät muiden asioiden jalkoihin eivätkä he saa tarvitsemaansa huomiota.

Vammaiset itse ovat kokeneet, ettei potilasasiavastaavalla tai sosiaaliasiavastaavalla — tai kuten tähän asti se nimike on ollut potilasasiamies ja sosiaaliasiamies, mutta nyt uudistetut käsitteet tulevat olemaan potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava — ei ole aina aikaa eikä tietoaakaan vammaisuuteen liittyvistä erityistekijöistä. Vammaiset kokevat usein ja ovat minulle aika usein ottaneet kantaa myöskin näistä asioista, että heidän tarpeensa ja oikeutensa jäävät toteutumatta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Vammaiset asiakkaat ovat myös muita haavoittuvammassa asemassa ja usein tarvitsevat enemmän apua asioinnissaan ja tarvittavien palveluiden saannissa. Tämän takia on tärkeää, että tulevaisuudessa kaikilla hyvinvointialueilla toimisi vammaisasiavastaavia, joilla olisi vaadittava osaaminen ja toimivalta vammaisten asiakkaiden neuvontaan ja oikeuksien edistämiseen.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Myös yhdenvertaisuusvaltuutettu on osoittanut huoltaan vammaisten oikeuksista ja palveluista hyvinvointialueilla. Joulukuussa yhdenvertaisuusvaltuutettu lähetti hyvinvointialueille kirjeen, jonka otsikkona oli ”Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen hyvinvointialueilla”. Kirjeessään yhdenvertaisuusvaltuutettu korostaa muun muassa tilojen esteettömyyttä, palvelujen saavutettavuutta, kohtuullisia mukautuksia, vammaisneuvoston kuuntelemista sekä vammaispoliittisen ohjelman tarpeellisuutta hyvinvointialueilla. Vammaisiasiavastaavat edistäisivät muun muassa kaikkia näitä asioita ja toisivat päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen tarvittavaa asiantuntemusta vammaisten asiakkaiden oikeuksista ja tarpeesta.

Suomihan on ratifioinut YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista, jonka tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen ihmisarvon kunnioittamista. Sopimuksen artiklassa 25, Terveys, puolestaan säädetään vammaisten henkilöiden oikeudesta parhaaseen mahdolliseen terveydentasoon ilman syrjintää vammaisuuden perusteella. Tämän käytännön toteuttamiseksi tulee myös sosiaali- ja terveyspalveluissa kiinnittää erityistä huomiota vammaisten oikeuksien toteutumiseen sekä henkilökunnan tietouteen vammaisten oikeuksista, tarpeista ja itsemääräämisoikeudesta. Vammaisiasiavastaava edistäisi näiden oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja vammaisiasiavastaava edistäisi myös palveluiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Olen huomannut viime aikoina keskusteltuani myöskin ihan ammattihenkilöiden kanssa, että monet ammattihenkilöt eivät edes tiedä, mitä tarkoittaa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus.

Monissa kunnissa toimii jo vammaisasiamiehiä — nimike siis tällä hetkellä vammaisasiamies — ja tämän tehtävän perustamista pohditaan myöskin joillakin hyvinvointialueilla. Tällaista viestiä olen saanut. Vammaisten oikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen takaamiseksi on tärkeää, että myös vammaisasiavastaavan tehtävän järjestämiseksi kaikilla hyvinvointialueilla säädettäisiin kelpoisuudesta ja tehtävistä yhdenmukaisesti laissa.

En ryhdy nyt lukemaan kaikkia näitä pykäläkohtia muilta osin kuin 8 §:ssä kuvatun vammaisasiavastaavan tehtävien osalta. Muutoin tämä lakialoite on lähes samanlainen kuin hallituksen esitys 300/2022, pykäläin on ainoastaan lisätty potilas- ja sosiaaliasiavastaavan rinnalle vammaisasiavastaava. 8 §:ään tulisi uutena asiana vammaisasiavastaavan tehtäväkuvaus seuraavasti:

”Vammaisasiavastaavan tehtävänä on:

- 1) edistää, seurata ja selvittää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista muihin hyvinvointialueen asukkaisiin nähden sekä tiedottaa ja raportoida toimenpiteistä;

- 2) ohjata ja neuvoa vammaisia henkilöitä ja heidän läheisiään vammaisuuteen ja vammaisten oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä;

- 3) edistää hyvinvointialueen palvelujen saavutettavuutta sekä myönteistä asennoitumista vammaisuutta ja esteettömyyttä kohtaan;

- 4) tiedottaa ja kouluttaa vammaisten oikeuksista;

- 5) koota tietoa vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisesta ja kehityksestä palveluissa;

- 6) neuvoa, miten kantelu, oikaisuvaatimus, valitus, vahingonkorvausvaatimus tai muu vammaisten asiakkaan oikeusturvaan liittyvä asia voidaan panna vireille toimivaltaisessa viranomaisessa; sekä

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

7) toimia 1—6 kohdissa säädettyjen tehtäviensä lisäksi muutenkin vammaisten oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.38 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen on täällä tehnyt lakialoitteen laiksi potilasasiavastaavista, sosiaaliasiavastaavista ja vammaisasiavastaavista. Hän tuossa kertoikin, että tässä erityisesti olisi lisäys hallituksen esitykseen 300/2022, joka on nyt tällä hetkellä täällä eduskunnassa käsiteltävänä, ja tähän tulisi lisäyksenä vammaisasiavastaava ja hänen tehtävänsä liittyvät tehtävät. Minä kannatan sitä lämpimästi. Tokihan lähtökohta tässä hallituksen perusesityksessä on varmasti se, että vammaisten asiat tulisivat käsiteltyä myöskin potilasasiavastaavan tai sosiaaliasiavastaavan puitteissa näiden taholta, mutta että nämä vammaistenkin asiat sitten varmasti tulisivat käsiteltyä, niin pidän tätä hyvin hyvänä esityksenä.

Haluan käyttää tässä kuitenkin puheenvuoron sitten myöskin itse tästä hallituksen esityksestä, tästä laista potilas- ja sosiaaliasiavastaavan tehtävästä. Siihenhän tuli tämä nimenmuutos, eli ne olivat aikoinansa potilas- ja sosiaaliasiamiehiä, mutta nyt tuli tämä muutos tähän nimikkeeseen. Kovin paljon tehtävät eivät muuttuneet, ja siitä minä olenkin tosi huolissani.

Kun täällä on myöskin sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäseniä paikalla, niin minä toivoin, että nyt kun te lähдете käsittelemään tätä hallituksen esitystä, kiinnitettäisiin huomiota tähän: siellä on vedottu vain siihen, että yleinen ohjaus ja neuvonta olisivat näitten potilas- ja sosiaaliasiavastaavien tehtäviä, mutta kuitenkin kun olen paljon tehnyt työtä, yhteistyötä potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamiesten kanssa — siis nykyisillä nimikkeillä olevien kanssa — niin he sanovat, että suurin osa heidän työstään menee potilas-, asiakas- ja lääkevahinkoasioissa neuvontaan ja näitten kanteluitten ja oikaisuvaatimusten tekemiseen ja avustamiseen siinä, siis näiden hakemusten ja kanteluitten ja oikaisuvaatimusten tekemisen avustamiseen. Sitä ei ole huomioitu siellä hallituksen esityksessä lainkaan, ja nyt jos menee tällä lailla kuin tämä hallituksen esitys täällä talossa on, niin se tarkoittaa sitä, että näille sosiaali- ja potilasasiavastaaville ei tule resursseja. Koska siellä ei ole määritelty sitä tehtäväksi, niin sitä ei myöskään resursoida. Siitä syystä minä oikeasti toivon, että te rohkeasti nyt muutatte sitä lakiesitystä siihen, mitä nämä potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien tehtävät eli nykyiset potilas- ja sosiaaliasiamiesten tehtävät todellisuudessa ovat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

17.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, puhemies! Kuten edustaja Risikkokin sanoi ja kuten omassa esittelypuheenvuorossani toin esille, niin realiteetti on, että vammaiset henkilöt kokevat tällä hetkellä, etteivät potilas- ja sosiaaliasiamiehet, tai tulevaisuudessa nämä -vastaavat, ole pystyneet huolehtimaan ja varmistamaan riittävästi vammaisten oikeuksien toteutumista. Siellä ei ole tietoa, siellä ei ole ymmärrystä, mitä erityispiirteitä vammaisuuteen liittyy. Nyt tämä asia pitäisi korjata, koska olemme YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen ratifioineet, ja silloin tämä asia pitäisi ottaa vakavasti.

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

Nyt, kun siirrytään hyvinvointialueille, olisi niin otollinen aika lähteä tämä asia alun perin jo laittamaan kuntoon. Ja siksi minä toivon oikeasti, että sosiaali- ja terveysvaliokunta voisi huomioda tämän lakialoitteen ja kenties myöskin vielä edustaja Risikon toiveet näistä resursseista ynnä muista tähän liittyvistä asioista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.43 Paula Risikko kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ihan vain lisäyksenä tähän, että olen samaa mieltä, mitä edustaja Mäkisalo-Ropponen täällä on, ja tuon oman puheenvuoroni jälkiosa oli nimenomaan se, että mitkä ovat ne tehtävät. Ja kun kuulostelin sitten edustaja Mäkisalo-Ropposen kertomaa siitä, mitkä olisivat ne vammaisasiavastaavan tehtävät, niin siinä mentiin jo pidemmälle kuin mitä siellä on näillä sosiaaliasiavastaavalla ja potilasiasiavastaavalla. Ja nyt jos se tulisi tuossa muodossa, niin se kyllä edellyttäisi, että näiden kahden muunkin jo olemassa olevan tehtäviä sitten muutettaisiin, mutta minä toivoin, että ne muutettaisiin nimenomaan niin — myöskin tässä vielä vahvistaisin tätä edustaja Mäkisalo-Ropposen esitystä siitä tehtävänkuvasta — että siellä olisivat nimenomaan nämä potilas-, asiakas- ja lääkevahinkoihin liittyvät neuvomiset ja avustamiset, koska se on tällä hetkellä se suurin työ, mikä niillä nykyisillä on. Minulle on perusteltu sosiaali- ja terveysministeriöstä, että sitä ei ole jätetty tästä laista sillä tavalla pois, vaan se mukailee nykylakia. Elikkä tästä ei ole jätetty tietenkään mitään pois, se mukailee todellakin sitä tämänhetkistä niin sanottua potilaslakia, mutta sehän kuitenkin vaatisi nimenomaan sen täydennyksen, mitä se todellinen työ on.

Ja kuka tästä hyötyisi, jos se nimenomaan niin tehtäisiin? Siitä hyötyisi se asiakas, potilas, ja tässä tapauksessa tietysti myöskin vammaiset henkilöt, kun saataisiin myöskin nämä vammaisasiavastaavat. Mutta mikäli tätä edustaja Mäkisalo-Ropposen mainitsemaa lisähenkilöä ei saada nyt sitten siihen, eli näitä vammaisasiavastaavia, niin toivon kyllä joka tapauksessa, että muutetaan sitä tehtävänkuvaa, koska se auttaa sitten niitä vammaisiakin henkilöitä, koska he ovat myöskin sitten sosiaalihuoltolain ja potilaslain mukaisia palvelujen tarvitsijoita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi rikoslain 47 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 63/2022 vp Kim Berg sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Berg, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.45 **Kim Berg sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme saaneet viime vuosina kuulla monista tapauksista, joissa työntekijöiden hyväksikäyttö on tullut ilmi. Ne eivät ole vain yksittäistapauksia vaan kertovat laajemmasta yhteiskuntaamme pesiytyneestä ilmiöstä. Ilmiöön täytyy puuttua työntekijöiden turvaamiseksi. Alipalkkaus kohdistuu usein heihin, jotka eivät tunne oikeuksiaan tai eivät uskalla kysyä niiden perään. Työmarkkinoilla haavoittuvimmassa asemassa olevien työntekijäryhmien — nuorten, ulkomaalaisten ja vammaisten — koon on ennustettu kasvavan lähitulevaisuudessa. Hyväksikäytön uhrien lisäksi myös rehellisesti toimivat yritykset kärsivät, sillä työntekijöiden hyväksikäytöllä haetaan usein taloudellista hyötyä tai parempaa kilpailuasetelmaa markkinoilla. Koko yhteiskunnan kannalta kyse on loppukädessä siitä, että yhteisiä pelisääntöjä, kuten lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia, on noudatettava ja työntekijöitä arvostettava heidän asemastaan riippumatta. Alipalkkauksen kriminalisointia onkin tarpeen edistää ja viimein siirtyä sanoista tekoihin. Sen takia olen tehnyt nyt käsittelyssä olevan lakialoitteen.

Arvoisa puhemies! Ääripäinä ovat yksittäiset palkkaa koskevat erimielisyydet ja vakava hyväksikäyttö, mutta niiden väliin jää nykyisellään harmaa alue, sillä työnantaja voi maksaa työntekijöille johdonmukaisesti työehtosopimuksen alittavaa palkkaa pitkäänkin ilman rangaistusta. Nykyiset keinot alipalkkaukseen puuttumiseen eivät siis ole riittäviä, vaan myös lainsäädännön tasolla tarvitaan selkeyttä ja ongelmakohtien tukkimista. Lainsäädännön tulee suojella työntekijöitä parhaalla mahdollisella tavalla myös alipalkkaustapauksissa.

Jos harmaaseen alueeseen ei puututa, työnantajat ymmärtävät alipalkkauksen olevan kannattavaa, mikä vain ruokkii ilmiötä ja johtaa pahimmillaan työntekijöiden vakavan hyväksikäytön lisääntymiseen. Ilman toimivaa ja ongelman tunnistavaa lainsäädäntöä ovat muutkin toimet ilmiöön puuttumiseksi heikommalla pohjalla. Lakialoitteessa ongelmaan puututtaisiin lisäämällä rikoslakiin uusi pykälä, jolla kriminalisoidaan alipalkkaus. Rangaistavaan tekoon syyllistyisi työnantaja, joka tahallaan jättäisi noudattamatta sovellettavassa työehtosopimuksessa määriteltyä palkkaa. Työntekijöistä noin kymmenesosa työskentelee ilman työehtosopimusta. Näiden ihmisten alipalkkaukseen on vaikeampi puuttua, mutta puuttumismahdollisuuksia tulee selvittää myös heidän osaltaan.

Arvoisa puhemies! Palvelualojen ammattiliitto PAMin selvityksen mukaan 82 prosenttia suomalaisista aikuisista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että tilanteet, joissa maksetaan työntekijälle alan työehtosopimuksen määräykset alittavaa palkkaa, tulisi kriminalisoida ja maksaja tuomita rikoksesta. Alipalkkauksen kriminalisoinnille löytyy siis myös kansan tukea, ja selvityksiä on tehty tarpeeksi. On siis aika siirtyä tekoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

17.49 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Kiitos arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä aloitetta.

Kuten edustaja Berg totesi, alipalkkauksen kriminalisoinnilla on laaja kansan tuki. Myös suurin osa yrittäjistä pitää kriminalisointia tarpeellisenä. Alipalkkaukseen puuttumisen tunnistetaan edistävän myös reilua kilpailua ja olevan elinkeinoelämän etu. Ja kuten tässä lakialoitteessa todetaan, niin hyväksikäytön uhreina ovat usein ulkomaalaiset työntekijät

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

mutta myös nuorille ja vammaisille työntekijöille jätetään maksamatta pakollisia palkanlisä tahi peruspalkkaa maksetaan liian vähän.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan tuoda esille myöskin ei nyt suoraan tähän aloitteeseen liittyvän asian. Kehitysvammaisten kohdalla tulee esille myös toisenlaista, vakavaa alipalkkausongelmaa. Tällä hetkellä Suomessa on yli 2 000 kehitysvammaista, jotka työskentelevät niin sanotussa avotyötoiminnassa eli sosiaalihuollon palveluissa tavallisilla työpaikoilla. Avotyöstä ei siis saa palkkaa, vaan sosiaalitoimi voi maksaa kehitysvammaiselle verottomana avustuksena korkeintaan 12 euroa päivässä. He eivät myöskään ole työsuhteessa, eli heillä ei ole työsuhteeseen perustuvaa turvaa ja oikeuksia. Suurin osa näistä kehitysvammaisista kuitenkin tekee ihan tavallisia työtehtäviä ihan tavallisissa työpaikoissa. Tämä väärinkäyttö voitaisiin estää ottamalla käyttöön niin sanottu lineaarinen malli, jossa kehitysvammaisen eläke pienenee vähitellen palkkatulon kohotessa. Tämä olisi hyvin tarpeellista, koska monet näistä kehitysvammaisista eivät pysty työskentelemään tai eivät jaksaa työskennellä täysin kokoaikaisesti monistakin erilaista syistä. Tärkeää olisi kuitenkin tässä asiassa mennä eteenpäin, koska myös kehitysvammaisilla on oikeus saada työstään palkkaa. Koska he työskentelevät siellä tavallisilla työpaikoilla, tekevät ihan tavallisia työtehtäviä, niin eräällä tavalla tämäkin on kehitysvammaisten hyväksikäyttöä, että he eivät saa palkkaa ja he eivät saa myöskään niitä työsuhteeseen kuuluvia etuja, vaikka ovat työyhteisön tasavertaisia jäseniä muutoin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 55 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 72/2022 vp Johan Kvarnström sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.— Avaan keskustelun. Edustaja Kvarnström, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.52 **Johan Kvarnström sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Ensinnäkin haluan kiittää kaikkia tämän lakialoitteen allekirjoittajia. Aloite sai tukea yli puoluerajojen, neljältä eri puolueelta. Tämä on tärkeä viesti asian tärkeydestä. Poliitiikka voi olla monenlaista, ja tässä on mielestäni kyse lähinnä ongelman ratkaisusta.

Arvoisa puhemies! Kuka tahansa meistä voi jossain elämänvaiheessa tarvita kuntoutusta. Kuntoutusta on eri muodoissa ja eri tarpeisiin. Näitä yhdistää kuitenkin se, että kuntoutusprosessiin on tehtävä oikeanlaisia panostuksia oikeaan aikaan. Se tarjoaa parhaat edel-

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

lytykset hyvälle elämälle. Kuntoutuksessa keskiössä on asiakas. Nämä ovat tavoitteita, joista me kaikki voimme varmasti olla samaa mieltä. Nämä tavoitteet ovat osa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia. Tämän lain avulla turvataan monien oikeus saada hyvän kuntoutuskäytännön mukaista vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta työssä, opiskelussa tai muussa jokapäiväisessä elämässä suoriutumiseksi sekä osallistumiseksi. Siksi on sydäntäsärkevää lukea perheistä ja lapsista, jotka lopulta menettävät tärkeän kuntoutuksen, vaikka olisivatkin oikeutettuja siihen.

Tällä lakiesityksellä haluamme korjata yhden näistä epäoikeudenmukaisuuksista. Lakialoite liittyy tilanteisiin, joissa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on päättänyt, että Kela on hylännyt lääkinnällisen kuntoutuksen virheellisin perustein, ja joissa lautakunta on edellyttänyt kuntoutuksen myöntämistä mutta hakija on jäänyt ilman kuntoutusta määräajan päättymisen vuoksi. Koska lautakunnan käsittelyajat voivat olla hyvinkin pitkiä, kalenterivuosi voi kulua loppuun ennen kuin ratkaisu valmistuu, ja tämä tarkoittaa sitä, että kirjallista kuntoutussuunnitelmaa ja myöntämisvuoden kuntoutusta ei enää pidetä seuraavana vuonna pätevänä. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen tarve ei kuitenkaan ole hävinnyt minnekään, päinvastoin, se on voinut lisääntyä, ja lautakunnan päätös on voitava panna täytäntöön huolimatta kalenterivuoden ylittymisestä. Muutoin hakija juuttuu niin sanottuun catch-22-tilanteeseen: hän voi aina hakea kuntoutusta, saada kieltävän vastauksen ja siihen myöhemmin muutoksen mutta ei kuntoutusta määräajan päättymisen vuoksi ja sitten toistaa prosessin — mutta ei kuitenkaan koskaan saada sitä kuntoutusta, johon hän todistetusti on ollut oikeutettu.

Arvoisa puhemies! Palveluiden tarjoaminen Kelalta kielteisen päätöksen saaneelle muuta kautta ei aina onnistu käytännössä. Virheellisen kielteisen päätöksen saaneen tulisi saada kuntoutusta viipymättä, eikä häntä tulisi rangaista siten, että hänet pakotetaan tekemään uusi hakemus ja odottamaan uutta päätöstä.

Olin viime vuoden aikana yhteydessä Kansaneläkelaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön vastuushenkilöihin. Ministeriöstä sanottiin yhtenä ratkaisuna, että sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan käsittelyajat lyhenevät. Olen täysin samaa mieltä. Meidän on kuitenkin korjattava myös tarpeeton byrokratia: kalenterin vaihtuminen ei muuta tärkeän kuntoutuksen tarvetta. Siksi tämä lakialoite on tärkeä. Asiaa koskevaa lainsäädäntöä on syytä tarkistaa siten, että sen keskiössä on asiakas.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia muutetaan siten, että laissa tarkoitettua vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta voidaan antaa huolimatta kalenterivuoden ylittymisestä ja että kuntoutusajaa pidennetään valituksen tosiasiallista käsittelyaikaa vastaavalla ajanjaksolla.

Ärade talman! Lagmotionen handlar om fall där besvärnsämnden för social trygghet beslutat att FPA nekat medicinsk rehabilitering på felaktiga grunder och där nämnden förutsatt att rehabilitering beviljas, men där den sökande blivit utan rehabilitering på grund av att tiden gått ut. Eftersom behandlingstiderna vid besvärnsämnden kan vara mycket långa kan ett kalenderår passera innan avgörandet är klart. Det betyder att en skriftlig rehabiliteringsplan och beviljad rehabilitering för ett år inte längre anses giltigt året som följer. Behovet av krävande medicinsk rehabilitering har dock inte försvunnit någonstans, tvärtom kan det ha ökat, och besvärnsnämndens beslut måste kunna verkställas oavsett om ett kalenderår passerat. Om vi inte löser detta kommer fortsättningsvis många sökande fastna i ett moment 22 där hen alltid kan söka om rehabilitering, få nekande svar och senare upprättelse

Pöytäkirja PTK 148/2022 vp

men ingen rehabilitering för att tiden gått ut under behandlingstiden, och sedan upprepa proceduren men aldrig ändå få den rehabilitering som personen bevisligen haft rätt till.

En lösning är att behandlingstiderna vid besvärsnämnden för social trygghet förkortas. Det har vi hört av experter och det är en uppfattning jag delar fullständigt, men vi måste också reda upp i byråkratin. Det att man byter kalenderår ändrar inte behovet av viktig rehabilitering. Därför är denna lagmotion viktig. Det finns skäl att se över lagstiftningen på berörda delar så att den har klienten i centrum.

I lagförslaget föreslås att Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras så att krävande medicinsk rehabilitering som avses i lagen kan ges oavsett om ett kalenderår passerat, och att rehabiliteringstiden förlängs med en tidsperiod som motsvarar den faktiska behandlingstiden av besväret. — Kiitos, tack.

17.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Itse en ollut huomannut lainkaan tätä lakialoitetta, ja siksi en ole sitä allekirjoittanut, vaikka mielestäni aloite on oikein hyvä.

Aloitteessa kuvattu tilanne on kohtuuton kuntoutusta tarvitsevan ihmisen näkökulmasta, mutta samalla on myös järjetöntä yhteiskunnan näkökulmasta, jos kuntoutus viivästyy tai estyy turhan takia. Mitä pidemmän aikaa kuntoutusta tarvitseva henkilö joutuu odottamaan tarvitsemaansa palvelua, sen vaikeammaksi ja hankalammaksihan tilanne muuttuu, ja kenties myös kuntoutuksen vaikuttavuus heikkenee tämän turhan byrokratian takia — niin voi oikeastaan tässä tilanteessa sanoa. Jotenkin en voi oikeastaan uskoa, että lainsäätäjä alun perin olisi tarkoittanut, että tämä lakialoitteessa kuvattu käytäntö olisi sitä arkea, ja toivonkin, että asia pikaisesti korjattaisiin lakialoitteessa kuvatulla tavalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.1.2023 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola